

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO : ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D.
ČETVRTGOD. 25 D. POJEDINI BROJ 2. D.

Savezno Vijeće za godinu 5685.

Savezni Odbor Saveza Cijonista u Kraljevini S. H. S. sazivlje

Savezno Vijeće

za 18. i 19. oktobra o. g. u Zagreb (Početak 18. oktobra
u 9 sati prije podne.)

Dnevni red.

- Pozdravni govor predsjednika Saveza Cijonista u Kraljevini S. H. S.
- Izbor bilježnika i verifikacionoga Odbora.
- Referat o XIV. cijonističkom kongresu i stanju cijonističkog pokreta.
- Palestinski referat.
- Izveštaj verifikacionoga Odbora i verifikacija mandata.
- Izbor komisija (organizaciona, za Keren Hajesod, kulturna, kandidacijona)
- Izveštaj sekretara.
- Izveštaj nadzornoga odbora.
- Generalna debata o izvještajima Saveznog Odbora, K. H. i KKL.
- Podjeljenje apsolutorija.
- Omladinski i kulturni referat.
- Budžetska rasprava.
- Promjena pravila.
- Zaključci.
- Izbori.
- Eventualija. * 13

Savez Cijonista u Kraljevini S. H. S.

Savezni odbor:

Dr. David Alkalaj v. r.
predsjednik.

Dr. Alfred Singer v. r.
tajnik.

Na ovaj poziv nadovezujemo: ✓

Mjesne organizacije imaju izbore obaviti u vrijeme od 5. do 12. oktobra o. g. u smislu § 11. pravilnika S. C. koji glasi:

»Pravo biranja ima svaki član organizacije bez obzira na spol, koji je navršio 18 godina i uplatio šekel i prinos za Savez. Izabran može biti svaki član organizacije, koji je navršio 24. godinu, redoviti članovi akademskih društava i bez obzira na broj godina, koji je uplatio šekel i prinos Savezu te udovoljio svojoj obvezi prema Keren Hajesodu.

Svaki izbornik bira toliko delegata, koliko ima da bira mjesna cijonistička organizacija, kojoj pripada.

Na svakih 50 prinosnika za Savez otpada po jedan delegat, a organizacije koje nemaju 50, ali najmanje 20 prinosnika, imaju takodjer pravo da biraju jednoga delegata. Mjesne organizacije s manje od 20 prinosnika biraju delegate zajedno s najbližom mjesnom organizacijom prema naredjenju Saveznog Odbora.

Izbor se obavlja na osnovu jednakog, tajnog i izravnog prava glasa sa glasovnicama i to:

I. Mjesta, koja imaju pravo na jednoga do tri delegata glasuju po principu apsolutnog majoriteta.

II. Mjesta s pravom na više od 3 delegata biraju po proporcijском izbornom sistemu. Glasuje se po listinama, koje treba da se najkasnije jedan dan prije izbora potpisane po najmanje 10 osoba, koje imaju aktivno pravo izbora, podnesu odboru mjesne cijonističke organizacije lično ili preporučenim pismom.

O izbornu sastavlja se zapisnik, koji se ima dostaviti S. C., a izabranim delegatima izdaje izbornu povjerenstvo vjerodajnicu.

UPUTA ZA IZBOR DELEGATA SAVEZNOG VIJEĆA.

Prema proglašenju Saveznog Odbora S. C. imaju se izbori za delegate Saveznog Vijeća provesti u vrijeme od 5. do 12. oktobra o. g. Svaka

je mjesna organizacija dužna pravovremeno obavijestiti svoje članove o danu izbora. Obavijest o danu izbora ima da sadrži i mjesto izbora kao i sat od kojega i do kojega će se obavijati izborni čin s primjedbom, da će nakon dovršenog određenog sata moći da vrše izbornu pravo samo oni, koji se u tome času nalaze u izbornome lokalu. U izbornome lokalu ne smije se voditi izborna agitacija. Izbor provadja svagdje mjesna cijonistička organizacija.

U smislu § 11. pravilnika S. C. imaju se izbori za delegate Saveznog Vijeća provesti na slijedeći način:

I. Mjesta, koja imaju pravo na izbor od 1-3 delegata, glasaju po principu apsolutnog majoriteta. O izboru ima se sastaviti protokol, koji valja priposlati Savezu Cijonista u Kraljevini SHS. najkasnije do 15. oktobra o. g., a izabranim delegatima izdati vjerodajnicu.

II. Mjesta, koja imaju pravo na više od 3 delegata, biraju po proporcijalnom izbornome sistemu.

Glasuje se po listinama. Deset osoba, koje imaju aktivno izbornu pravo, predlože odboru mjesne cijonističke organizacije najkasnije jedan dan prije izbora kandidatske listine. Predlaganje listine može da uslijedi lično ili preporučenim pismom.

Listina ima da sadrži toliko imena, koliko delegata otpada na dotično mjesto. Osoba, koja je na prvome mjestu na listini, smatra se nosiocem listine, a osoba, koja je prva potpisala izbornu listinu, smatra se povjerenikom te listine.

Glasovanje je tajno i lično, a glasuje se glasovnicama. Glasovnice imaju biti bijele boje i smiju da sadrže samo ime nosioca listine. Glasovnice treba da se predaju predsjedatelju izbornoga povjerenstva u jednoj neprozirnoj bijeloj kuverti. Glasovnice, koje ne odgovaraju ovim odredbama, su nevaljale.

Predaje li se u jednoj kuverti dvije ili više glasovnica jedne te iste listine, vrijedi to kao jedan glas. Ima li u kuverti glasovnica raznih listina, tad glas ne vrijedi.

Izbor provadja mjesna cijonistička organizacija, koja u izbornu povjerenstvo ima pozvati od svake listine po jednoga pouzdanika. Postoji li u jednome mjestu samo jedna listina, smatra se, da je izbor jednoglasno izvršen.

Priznanice za uplatu šekela i za doprinos Savezu Cijonista smatra se kao legitimacija.

Nakon završetka izbora otvaraju se izborne žare i ustanovljuje se rezultat izbora. Proglašenje izbornog rezultata je javno.

O rezultatu izbora ima se sastaviti zapisnik, koji mora da potpišu svi članovi izbornog povjerenstva kao i pouzdanci pojedinih listina. U zapisniku ustanovljuje se, koliko je glasova predano, koliko je od tih glasova bilo valjanih i koliko je glasova dobila pojedina listina. Izborni se protokol ima najkasnije do 15. oktobra o. g. priposlati Savezu Cijonista, a izabranim delegatima izdaje se odmah vjerodajnica.

Broj mandata za pojedine listine ustnovljuje se tako, da se broj ukupno predanih glasova dijeli sa brojem delegata, što ga dotično mjesto ima pravo da bira. Svaka listina dobiva toliko mandata, koliko se puta nalazi količnik u zbroju za tu listinu predanih glasova. Ne budu li tako popunjeni svi mandati, pripadaju ostali mandati onim listinama, na koje otpadaju najveći ostaci.

Osurt na godinu 5685.

Položaj židovstva u galutu na oko se konsolidira, jer pred očima svijeta ne izbijaju erupcije mržnje i zavisti, koje su neupućenome posmatraču mjerilo za mirni razvoj prilika u raspršenim dijelovima židovskoga naroda. A ipak, ako malo tačnije zavirimo u židovske četvrti Istočne Evrope i u velika židovska središta u Srednjoj i Zapadnoj Evropi, ako promotrimo, što se ondje zbiva, te ako malo bolje prislušujemo onom golemom podzemnom radu, tihom i upornom rovaranju neprijatelja židovstva, tad vidimo, da je svijet promijenio svoj stav i postupak prema židovstvu samo u formi. Stvarno ide se i nadalje za upropašćivanjem židovstva.

Istina je, ekonomsko je stanje u cijelome svijetu vrlo rdjavo, a najteže ga osjeća židovstvo. Velika masa židovskoga naroda na Istoku Evrope osiromašile su u bukvalnom smislu riječi i židovska dobrotvornost ima opet široko polje djelovanja. Treba se samo sjetiti velikih masa izbjeglica u Poljskoj i Rumunjskoj, koje još danas vise u zraku i zavise potpunoma o dobroj volji vlada u Poljskoj i Rumunjskoj. Ovako bi mogli u prikazu nizati sve istočno-evropejske zemlje, u kojima živi pretežita masa židovstva i razvijati slike goleme bijede i nevolje.

U dva se smjera pogoršao opći položaj židovstva: u političkome i gospodarskome. Sigurno je, da ni nakon završetka rata i često naporne očajne borbe židovske reprezentacije nije politički i pravni položaj židovskog pučanstva bio svagdje uređen onako, kako je to tražilo židovsko pučanstvo i na što bi imali pravo. Ali je ipak sa većinom zemalja stvoren zakon o zaštiti narodnih manjina, koji je i Židovima zagarantovao izvjesna prava, naročito na jezik i školstvo. I nije potrajalo ni 4 do 5 godina, a u praksi sve su više ukinute koncesije, krnjena autonomija, koja je podijeljena. Najočitije se to ispoljilo u postupku litavske vlade, koja je svojevremeno Židovima podijelila potpunu jednakopravnost i šta više stvorila i u vladi mjesto za zastupnike židovskih interesa. I po malo sve se postepeno ukidaju prava židovskog pučanstva. Ponajprije Sejm ne votira budžet za židovsko ministarstvo, ni za židovsko školstvo, onda se pod izlikom, da će se izraditi novi statut, ukida autonomiju židovskih općina, a osokoljeni ovim uspjehom, traži antisemitska grupa prisilno uvođenje nedjeljnog počinka, što za Židove znači, da moraju dva dana u tjednu imati zatvorene radnje.

Reakcija svagdje diže pobjedonosno svoju glavu i sasvim otvoreno istupa protiv židovstva, jer se ne treba bojati, da će joj vlada praviti neprilike. Tako su u Letskoj na hiljade obitelji lišene jednom sasvim nasilnom interpretacijom mirovnoga ugovora građanskog prava iako mnoge od njih već preko 20 godina stānuju u zemlji. U taj red spadaju naročito i ratne izbjeglice, koje je Rusija, evakuirajući ratni predjel, prebacila u te krajeve. Još je bijedniji položaj izbjeglica iz Sovjetske Rusije, koje ne će vla-

de da primađu, a tko se vraća preko granica natrag u Sovjetsku Rusiju, ima da očekuje smrt.

Najteži je bez sumnje položaj Židova u Sovjetskoj Rusiji. Ne samo zato, što je ekonomski sasvim uništeno i jer su sovjetske vlasti znale prepriječiti da vanjski svijet nešto uradi za poboljšanje gospodarskog stanja židovskoga pučanstva, već i stoga, jer se nesmiljeno proganja sve, što iole samo miriše po židovskome radu. Poznata je žestoka borba protiv hebrejskoga jezika i židovskoga školstva, koje sovjetske vlasti hoće potpuno da unište i herojske borbe naših sumišljenika, koji u potaji uz životne opasnosti ipak vrše svoju nacionalnu dužnost. Velik dio ispaštuje svoje oduševljenje za cionistički pokret u Sibiriji. Sad se pronosi svijetom plan, da sovjetske vlasti žele kolonizirati Židove na Krimu, pa u tu svrhu vode pregovore s američkim Židovima, koji bi imali materijalno podupirati ovu kolonizaciju. Mi se ovoga pothvata bojimo i držimo, da će biti na štetu židovstva prema onoj: »Timeo Danaos et dona ferentes«.

U Poljskoj je nakon prestanka pogroma započeo gospodarski bojkot protiv Židova, koji je prijetio da uništi mnoge židovske obitelji. Naročito je teško bilo ekonomski pridignuti od pogroma stradale, jer vlada nije htjela za ove bijednike ništa uraditi, a kod banaka nije se moglo dobivati kredita. Valjalo je stoga organizirati židovsku samopomoć osnutkom raznih židovskih instituta, koji su tim malotrgovcima i obrtnicima podijelili potrebne zajmove. Ali ne samo klerikalni, reakcionarni elementi radili su svjesno na ruinu židovskoga pučanstva. I vlada je oduzimanjem koncesija na hiljade Židova upropastila. Pored toga je vlada sistematski ukidala sve židovske i hebrejske škole i nastojala da prisili Židove da posjete opće škole. Antisemitska grupa u vladi uspjela je čak da i neki numerus clausus za visoke škole protura. Položaj Židova bivao je sve očajniji i tek okolnost, da je Poljska trebala zajam, koji nije mogla bez židovske pomoći dobiti, sklonula je poljsku vladu, da je sa židovskim zastupstvom na Sejmu, koje je stupilo u tehničku opstrukciju, sklopila utanačenje, prema kojemu će uvažiti židovske zahtjeve u pravnome, kulturnom i gospodarskome pogledu. Budućnost će pokazati, u koliko će se vlada doista držati ovoga utanačenja.

Položaj židovskoga pučanstva u Rumunjskoj nije krenuo na bolje. Naročito je težak položaj Židova u novo pripojenim krajevima, gdje vlada, pored jasnoga slova zakona, koji narodnim manjinama daje pravo na osnutak svojih škola, nastoji prisilno sve romanizirati, ukidajući židovski nastavni jezik. Poznati su izgredi rumunjskih studenata na sveučilištima, jer vlada još nije udovoljila njihovoj želji, da uvede numerus clausus. Liberalna je vlada jedino u pogledu cionističkoga rada, koji se bez smetnje mirno razvija.

U Bugarskoj, gdje je židovsko pučanstvo uživalo jednakopravnost, nastao je preokret na gore. Židovsko je pučanstvo ucjenjivano po makedonskome komiteju i sve intervencije kod vlade imale su samo taj uspjeh, da je svota smanjena. I oni nesretnici, koji su vjerovali u to, da će ih vlada štiti, platili su životom tu svoju lakomišljenost. I u Grčkoj, gdje su Židovi, koji u pretežitome broju stanuju u Solunu, uživali svoju autonomiju, pogoršao se njihov položaj. Vlada se umiješala u interne židovske agende, a povrh toga izdala je zakon o prisilnom nedjeljnom počinku, koji bi mogao prouzročiti ekonomski ruin za mnoge židovske obitelji.

Ali i u Austriji i u Njemačkoj pogoršao se položaj Židova. U obim zemljama je naročito ojačao bojovni antisemitizam Hakenkreuzlera. Nepojmljivo je, da vlada ovakove elemente favorizira, ali u tome još uvijek ne vidimo golemu opasnost, jer znademo, da su to plaćeni elementi i čim će nestati novčane subvencije, nestat će i »odusevljenih boraca za očuvanje narodnih prava«. Više nas mora zabrinjavati fakat, da su se i u sudstvu uvukle hakenkreuzlerske metode, kako nam to dokazuju brojne osude u kaznenim stvarima u Austriji. Sasvim je pogrešno, kad se preko ovih pojava hoće šutke prijeći, kao što to čini velik dio židovstva, umjesto da odlučno ustaje na obranu svojih prava. Pa i ondje, gdje već i najnesvjesniji dio židovstva uvidja potrebu organizacije na obranu ugroženih prava židovstva, i ondje nema potrebne sloge i snažnoga istupa. Ipak treba zabilježiti osnutak pruskog Saveza židovskih općina, za koji su provedeni ove godine izbori. Izbori vodjeni su u znaku borbe protiv cionista, pa treba žaliti činjenicu, da se opet izazvala borba u času, gdje su protivštine već bile donekle izgledjene i kad se našlo toliko zajedničkog radnog polja, naročito složnoga rada za Keren Hajesod.

Konačno bi htjeli u ovome pregledu da kažemo još nekoliko riječi o Americi. I to nekadašnje utočište sve više i više zatvara svoja vrata i onemogućuje imigraciju. Sigurno nisu tu odlučni samo ekonomski mandati. Bez sumnje je to upliv antisemitizma, koji sve jače upliviše na javni život Amerike. Njihov Ku-Klux-Klan nastoji svoje djelovanje prenijeti i u Evropu, kako to dokazuje otkriveni tajni Savez Vatrenoga Krsta u Njemačkoj.

I dok se tako sa svih strana svijeta zatvaraju vrata za vječni putnički i patnički narod, dotle se više otvaraju vrata istorijske naše domovine, da prime djetu, koja se vraćaju, da ponovno izgrade opustošenu zemlju.

*

Golema odgovornost za uspjeh obnovnoga djela u Erec Jisraelu još uvijek isključivo tereti cionističku organizaciju, koja treba pripremiti ljudski materijal i namaknuti nužna sredstva, koja s razvitkom jišuva neprestano rastu. Prema ovim potrebama udešen je bio i rad cionističke organizacije. S veseljem konstatujemo,

da izgradnja Palestine sve više postaje centralni problem cijeloga židovstva, da sve više zaokuplja i one krugove, koji su dosad stajali po strani. Istorija će zabilježiti neprolazne zasluge dra. Weizmanna, da je u svome radu nastojao privući te krugove, naročito u Americi, ponudivši im ustup u Jewish Agency.

Svi problemi, nabačeni IV. alijom, plan ostvarenja Jewish Agency-a ustupom necijonista, bili su dovoljan materijal za XIV. cijen kongres, koji se održao u Beču. Borba, što se prije kongresa odigrala u novinstvu, nastavljena je velikom žestinom na samom kongresu, a svršila je pobjedom dra. Weizmanna i njegove politike. Kongres, o kojemu na drugom mjestu opširnije pišemo, izvršio je svoj zadatak, iako nije riješio sva sporna pitanja. Bez sumnje će organizatorne reforme doprinijeti jačanju cijonističkih redova i olakšati rad vodstva i pojedinih Saveza, a potpora necijonističkih krugova unaprijedit će razvoj izgradnje Palestine, koji će opet dati jakih i snažnih impulsa radom cijonističke organizacije.

*

U istinu postajemo narod. Teško se priučavamo na sve to i mnogo puta postajemo nezadovoljni. Kao nekoć u pustinji, gdje se ropske duše ne mogoše oduševiti za slobodu, koja je bila skopčana s borbama svake vrsti, a najpače i nedostatkom hrane, pa su zaželili i bič nad glavama samo da opet budu pred punim egipatskim loncima, tako se i generacija, kojoj je sudjeno da učestvuje u izgradnji ili svojim očima može da gleda razvitak obnovenog djela uznemiruje, kad nema senzacija, kad nema velikih i novih fakta, koja može javiti svijetu. A baš ta okolnost, da nemamo velikih momenata, da se nije ništa vanredno dogodilo, dokazom je našega mirnoga i statnoga, a stoga i jedino naravnoga razvoja našega rada u Erec Jisraelu.

Zavirimo li malo bliže u to veliko bivanje našega narodnoga preporoda, vidjet ćemo mnogo toga, što po istoričarskoj dužnosti treba zabilježiti. I tu odmah mora da konstatiramo jednu velevažnu činjenicu, a to je porast naše imigracije. Ali što naš može sa zadovoljstvom napuniti nije sama činjenica, da je aliya od 600 duša mjesečno porasla na 3000, pa da smo i prestigli onaj broj, što ga je nekoć dr. Ruppin označio kao minimum onoga broja, koji je potreban, da u 25 godina dobijemo majoritet u zemlji. Što ovdje treba naročito istaknuti jest fakt, da Palestina danas može da primi toliku imigraciju i da se ta bujica aliye ipak — ma da je došla dosta nepripravna — mogla svrstati u zemlju. Danas, kad čitamo vijesti o broju useljenika u Palestini gotovo se i ne pitamo, kako će se ovi novi elementi svrstati u zemlju. A ipak treba samo da sebi dozovome u pamet događaje iz nedavne prošlosti, a to je pred godinu, dvije. Sa zebnjom smo prisluškiivali vijestima iz Erec Jisraela, kad je nastupila jesen, a s njome i neuposlenost, kad je prijetila opasnost, da će i onaj mali broj imigranata, koji je mjesečno došao u zemlju, morati uslijed teških prilika ostaviti zemlju. Sav rad vodstva, a naročito Weizmanna, bio je koncentriran na namicanje sredstava, da se uzmogne održati

ono, što je teškom mukom stvoreno. I danas, pa i nadalje morat ćemo da sve svoje sile posvetimo radu za namicanje sredstava. Ali našem radu možemo danas mnogo mirnije pristupiti, jer znademo, da sve ono što je dosad uradjeno, već stoji na čvrstom temelju. Jedino će o intenzitetu našega rada zavisiti brži ili sporiji tempo razvoja izgradnje Erec Jisraela.

Ustupili smo u period konsolidacije našega kolonizatornoga djelovanja. U početku se nas sigurno bolno dojmilo, da se ne će stvarati novih točaka u Erecu, već da sav rad ima da posluži jednoj svrsi, da konsolidira sve ono, što je dosad stvoreno, da sve postavi na solidnu ekonomsku bazu, koja će omogućiti rentabilno gospodarstvo i učiniti kolonistu samostalnim i neovsinim gospodarom na njegovoj grudi. Znademo, da je to teško i mučno djelo, ali smo svijesni, da ga treba čim prije i čim temeljitije izvršiti da dobijemo čvrsti osnov, na koji ćemo moći dalje graditi. Uspjesi, koji su postignuti, mogu nas zadovoljiti. Pored svega toga, ipak je u zemlji stvoreno i novih kolonija, pa je od interesa zabilježiti prvi pokušaj, da se i hasidski elementi koloniziraju.

I još jedan događaj od zamašne važnosti treba navesti: otvorenje hebrejskog universiteta u Jerusolimu. Oduševljenje židovstva bilo je golemo. Kao malo koja prigoda proslavljen je dan otvorenja hebrejskoga universiteta u cijelome židovstvu, a i nežidovski je svijet učestvovao na doličan način u toj našoj slavi. Prvi put nakon gubitka naše državne samostalnosti okupio je židovski narod zastupnike svih kulturnih država na Maslinovoj gori kao domaćin u svojem vlastitome domu, da učestvuju u kulturnoj svečanosti otvorenja prvoga hebrejskoga sveučilišta. Istina, još nemamo pravo ni krova nad glavom, još nismo uredili svoj dom, sve je još u nastajanju, a ipak hoćemo prvo da izgradimo naš kulturni dom, da preko njega postanemo ravnopravni članovi kulturne čovječanske zajednice.

U ovom letimičnomu pregledu treba da i nekoliko riječi kažemo o odnošaju arapskoga pučanstva prema židovu. S veseljem moramo konstatirati, da se prilike u Palestini popravljaju. I nije najmanja zasluga Sir Herberta Samuela, da je svojom koncilijantnom politikom mnogo doprinjeo poboljšanju odnošaja između arapskoga i židovskoga naroda. Koliko je državničke spremlie donio u upravu zemlje vidi se i odatle, što mu je uspjele održati mir u Palestini, kad je sve oko Palestine u vječitom vrienju. Taj odnošaj, postati će iz dana u dan bolji. Najviše upliviše na bolje razumijevanje obih naroda bez sumnje sam razvoj izgradnje Erec Jisraela, korist, što je ima arapski narod od židovske kolonizacije tako je već danas velika, da arapsko pučanstvo može sa simpatijama svojim da prati razvoj ovoga grandioznoga pothvata.

Gotovo nečujno tiho izvršena je promjena u vrhovnoj upravi Erec Jisraela. Sir Herbert Samuel ostavio je nakon pet godina službovanja svoje mjesto, a sav Erec Jisrael duboko žali

njegov odlazak. Bilo je vremena, kad smo drugačije sudili o radu toga velikoga Židova, koji je s mnogo predanosti i ljubavi vršio tu svoju tešku misiju. Danas su svi složni, od krajnjih ljevičara do najkonzervativnijega dijela desnice, da je rad prvoga vrhovnoga komesara bio blagoslov za Palestinu i svi imadu samo jednu želju, da se taj muž opet vrati u Erec. Nije svrha ovih redaka da opširno prikazuje rad Herberta Samuela i njegove zasluge. Htjeli smo samo upozoriti na promjenu, koja se dogodila u Erec Jisraelu i u nama samima. Kako bi prije primili ovakovu vijest? Što bi pisali naši listovi i koje bi se sve bojazni izrazile kod onakove promjene, koja je uslijedila bez znanja vodstva cijonističke Egzekutive? Danas smo to sve mirno primili, ali ne zato jer smo možda postali apatični prema svemu, već jer smo stekli uvjerenje, da nikakova promjena ni u palestinskoj, ni u engleskoj vladi, ne će više promijeniti englesku politiku na Orijentu i da nas ništa ne može i ne smije priječiti u našem radu. Novi Vrhovni komesar, lord Plumer, jest nama nepoznat čovjek, o kojemu se veli, da imade veliko iskustvo i u upravi, a pored toga da će sigurno savjesno shvatiti svoju zadaću t. j. podupiranje izgradnje židovske narodne domovine, jer se inače ne bi prihvatio te zadaće.

*

U nas se prilike nisu znatno promijenile. Država do danas nije donijela zakon o državljanstvu, niti je riješila molbe za opciju, tako da je velik dio naših sunarodnjaka u vrlo neugodnom položaju, jer nije ničiji podanik, što omogućava mnogo šikana prema dotičnim licima. Na žalost u toj stvari nisu intervencije Saveza vjeroispovjednih općina imale uspjeha. Tu i tamo je pojedinae uspio, ali većina još i danas čeka na riješenje svojih molba. Inače se država malo brine za židovske prilike — osim prije izbora — te je prepuštala nama samima da rješavamo naša interna pitanja, s iznimkom, da je tu i tamo zatvorila koju židovsku pučku školu. Sad sprema prijedlog zakona o vjerskim zajednicama i njihovim međusobnim odnošajima kao i predlog zakona o verskoj zajednici Mojsijevaca.

Obima se osjetljivo dira u autonomiju naših općina. Pored toga ima da nas se obdariva svećenicima, da se uvede neka hierarhija, nama sasvim tuđa, nepotrebna i nepoželjna. Ne znamo, što su poduzeli Savez vjeroispovjednih općina i Savez rabina da još pravovremeno spriječe, da postane zakonom nešto, što bi s temelja promijenilo strukturu naših općina. I naše nam novinstvo s -zēd nfoas əfnəasod əwəfɪa bu vəwəɪa nju, obično da nam zadaje sad krupnije sad sitnije ubode, a naročito je savjesno u prenašanju anticijonističkih vijesti. Veseli nas da možemo zabilježiti i ugodnu iznimku. Povodom otvorenja hebrejskoga universiteta u Jerusolimu pisalo je cijelo nežidovsko novinstvo naše Kraljevine osim jednih zagrebačkih novina simpatične članke, a mnoge su donijele i ilustracije.

U našem nutarnjo židovskome pokretu možemo konstatirati lijep napredak. Na svečan je način proslavilo eje-

lokupno židovstvo otvorenje hebrejskoga universiteta u Jerusolimu, pa je to sigurno bila najljepša manifestacija jugoslavenskog židovstva za obnovni rad u Erec Jisraelu. Svagdje se razvija bujniji i snažniji židovski život, a naročito u našoj omladini, koja je u nas preuzela gotovo sav kulturni rad, a pored toga je živo učestvovala u svim akcijama, napose zauzima vidna mjesta u radu za Keren Kajemet. Polako napreduje kulturni rad. U minuloj godini izašle je nekoliko vrlo vrijednih knjiga, dok su druge još u pripravi, pa će se tokom ove godine štampati. I hebrejski jezik sve više dobiva na terenu. Savez Cijonista omogućio je ovećom potporom izdanje hrvatskog prijevoda Rathovog udžbenika, pa će i nadalje nastojati da u sporazumu s omladinom izgradi hebrejske tečajeve u svim većim mjestima. U savezu s time treba naglasiti, da na žalost naše gradjanstvo, koje inače najpripravnije podupire sve što je lijepo i plemenito, ne cijeni u dostatnoj mjeri nastojanje naše omladine i ne pruža joj bezuvjetno nužnu potporu, bez koje će ostati jalov sav naš rad.

U mnogome smo zatajili i nismo izvršili svoju zadaću. Ne samo prema Keren Kajemetu i Keren Hajesodu, već i prema našoj halučkoj farmi, za koju još uvijek nijesmo namaknuli potrebiti kapital za investicije. I tako vućemo iz godine u godinu akciju, koju smo već davno trebali završiti. Možda će ova godina donijeti našim halucim ispunjenje njihovih želja: da budu definitivno naseljeni u Erec Jisraelu.

*

I opet je minula jedna godina puna napora i teškoća. A mi stupajući u novu godinu ne želimo samo da se sjetimo prošlosti, već da svoj pogled upremo u budućnost, kad će kroničari moći da pišu o uspjelom nastojanju raštrkanog naroda da je sve svoje sile znao koncentrirati u izgradnji lijepe i svijetlije budućnosti u Erec Jisraelu.

XIV. Kongres

III.

Bilo je već unaprijed jasno, da se mora računati s ostrim napadajima sa strane radikalne frakcije i grupe Jabotinskoga, napadaji, koji — barem ukoliko se odnose na radikalnu frakciju — nisu bili upereni protiv osobe Weizmanna, već protiv Weizmannova sistema. Naravno, da je nadalje bilo jasno, da se ovim napadajima ipak pogadja osoba dra. Weizmanna — premda su vodeće ličnosti radikalne frakcije nastojale još tik pred kongresom da ublaže taj neugodni dojam — jer se nije moglo nikako očekivati, da će Weizmann odstupati od sistema, koji smatra jedino ispravnim, — a isto se tako nije moglo očekivati, da će radikalna frakcija promijeniti protivno svoje duboko uvjerenje.

Prije kongresa uvelike je prevladalo mišljenje, da opozicioni manevri radikalne frakcije ne će imati široku liniju za napadaj, pošto je Weizmann u sjednici Akcijonoga Odbora, koja se održala prije kongresa, prihvatio provizorni karakter proširene Jewish Agency i time usvojio jedan od glavnih zahtjeva opo-

zicije, i ako je u ostalome u svemu ostao kod prijašnje svoje koncepcije u tome pitanju. Suviše su velike nade bile stavljene u pomirljivu izjavu zastupnika radikalne frakcije u sjednici Akcijonoga Odbora, a previdilo se, da ova grupa ima da raščisti s Weizmannom još i druge principijelne diferencije. Mislim na one diferencije, koje sam u uvodnome članku označio krilaticom: »borba o Weizmanna«. Kao što sam spomenuo, radi se tu o pitanju političke taktike naše organizacije protiv onih sila i snaga, s kojima moramo vazda računati pri izgradnji Palestine: pored mandatarne vlasti, Velike Britanije i Liga Naroda, a sigurno ne na zadnjem mjestu i pitanje Arapa.

U tome savezu treba istaknuti, da je radikalna frakcija do samoga kongresa ovo pitanje gotovo sasvim zemarila u protimbi prema Jabotinskome, koji je s početka položio težište na tu tačku. Na samom kongresu ostao je veliki govor Grünbauma o Jewish Agency-u bez učinka, a zato je tim više uvukla njegova frakcija gore raspravljenu tačku u debatu i postavila je s velikom parlamentarnom spretnošću u središte svojih opozicionih akcija u samome kongresu, a isto tako i u komisijama.

Kako su se držale druge grupe kongresa naprama kritici političkih akcija naše Egzekutive odnosno Weizmanna sa strane radikalne i revizionističke grupe i kakav su stav zauzele prema njihovim zahtjevima u toj tački?

Nuždan je jasan odgovor na to pitanje, ako hoćemo da razumijemo nemile pojave kod glasovanja »prvoga« votuma povjerenja za Egzekutivu, u kojem se jedino izrazilo priznanje za vođenje političkih poslova, a da se usput naročito još istaknulo znamenovanje otvorenja jerusolimskog universiteta.

IV.

Hoćemo li da odgovorimo na to pitanje, tad nam prije svega mora biti jasno — da je — u protimbi prema nastojanjima koja datiraju već od XII. kongresa — sastav takozvanoga »centruma« bio još mnogo manje jednovit, no što prije. Jer dosad imao je centrum, koji se sastoji od delegata pojedinih zemaljskih organizacija, koji ne pripadaju nikakvoj posebnoj federaciji niti frakciji, u glavnome u kardinalnim pitanjima jednovitu volju. Zatajivanje toga »centruma« imao je dosad svoj uzrok zapravo u tehničkim poteškoćama da se tehnički vežu pojedine grupe u nešto cjelovitoga, što je omogućilo snažan istup kao što ga imadoše federacije i zasebni Savezi.

Ovaj put je stvar drugačija bila. Ne možda stoga, što bi se unutar centruma koja grupa bitno razlikovala u stavu prema problemima, koji zapravo učiniše sistem Weizmanna objektom borbe, dakle naročito pitanje političke taktike li da bi možda unutar tih grupa problem Jewish Agency-a onemogućio zajednički složni istup — već je pored nekih manje jasnih detaljnih problema bio tome uzrok onaj po nama već u uvodu spomenuti treći veliki problem ovoga kongresa, naime »borba o socijalnom pitanju«, koji je onemogućio da dodje do intimnjega odnošaja. I tako je došlo do toga,

da na tome kongresu nije ni nominalno došlo do stvaranja radnoga bloka — da ne govorimo o pojedinim disidentima nekih zemaljskih saveza, koji su se pri slanjali na radikalnu frakciju ili grupu Jabotinskoga — jer je centrum već eksterno bio grupiran u izolovanu grupu Amerikanaca, u grupu »Et livnot«, koja se poglavito rekrutira iz Poljske i konačno opet takozvani radni blok, u kojem su se pod vodstvom Njemačke i Francuske, ujedinili većinom svi zemaljski savezi.

Ove tri grupe centruma, koje nisu bile ipak ujedinjene, glasovale su složno za »prvi« votum povjerenja, dok su samo radikalna frakcija i grupa Jabotinskoga otvoreno i pošteno — prema svojim principima — uskratile svoj votum, i ne bi bilo nikakove krize povjerenja, da se nije sustegnula od glasovanja frakcija Mizrahija i da nisu obje lijeve frakcije (Hitahdut i ujedinjeni Poale Cijon i Ceire Cijon) isto tako postupale.

I tu počinje ona disonancija, koja je dala cijelom ovome raspoloženju na kongresu onaj neugodni vid. Mizrahi nije za motivaciju, da se susteže od glasovanja iznio ništa principijelnoga, već je motivirao sustezanje od glasovanja stalnim zapostavljanjem religioznih zahtjeva. Bilo bi bez sumnje iskrenije, da je pod tim okolnostima votirao povjerenje Egzekutivi i pri tome u jednoj izjavi tražio respektiranje religije. Njegov postupak može razumjeti, tko je upućen u sistem frakcija na našim kongresima. Na ovu okolnost svratiti ćemo se još pobliže. K tome još dolazi, da se na svakome kongresu mora naći nekakav modus, da se afirmira frakcija — pro domo — možda bi se bolje moralo reći »za ulicu«.

To vrijedi naročito za najekstremniju lijevu frakciju, sada sjedinjenog Poale Cijona i Ceire Cijona. One vrše u glavnome pro domo afirmaciju svoje frakcije vazda uskratkom votuma povjerenja, dok Mizrahi svaki puta traži nov modus i zgodnim iskorišćivanjem izvjesnih oportunističkih momenata, pa ga i nadje. Ovaj put imali su Poale Cijon i Ceire Cijon u pitanju uskrate votuma povjerenja vjerne saveznike u njihovome neposrednome susjedu u ljevici kongresa, kod Hitahduta, koji se barem dosad znao oduprijeti svim parlamentarnim makinacijama. Kod toga treba naročito istaknuti, da obje lijeve stranke imaju više razumijevanja za Weizmannov program od Mizrahija, jer Mizrahi je potpunoma složan s Weizmannom samo u pitanju Jewish Agency, dok postoje u pitanju vanjske političke taktike veće protivnosti i ako one nisu došle do izražaja u deklaraciji. Čini se što više, da pojedini članovi simpatiziraju sa Jabotinskijem. U protimbi prema njima su ljevičarske partaje najoštriji protivnici koncepcije Jabotinskoga, te su naročito u stavu prema arapskom pitanju najpozdaniji privrženici dr. Weizmanna.

I tako je nastala ova situacija: protiv Weizmanna glasuju naravno njegov najkonzekventniji protivnik Jabotinski sa tri svoja pristaša, a isto tako već nešto manje konzekventna radikalna frakcija, jedno pet posto kongresnih delegata, koja naročito u arapskome pitanju nema potpuno jasan i jednovit program; od glasovanja ustegnuo se

Mizrahi, premda nije kao što smo već istaknuli ništa stvarnoga iznio da motivira taj svoj korak, ali niti ljevičarske partaje, koje se mora smatrati najpouzdanijim pristašama Weizmannove izvanjske politike.

Iz svega toga slijedi, da sad ljevičarske partaje grozničavo nastoje, da ublaže tu disonanciju novom formulom. I tako su najbolji pristaše Weizmanna provocirali najdelikatniju situaciju na kongresu. Krivnju nosi, ako hoćemo stvar da promotrimo s principijelne strane, sastav centra.

(Nastavit će se).

Dr. Beno Stein.

Rezultati XIV. kongresa

(Političke smjernice.)

II.

Na svakom se kongresu stvaraju smjernice za budući rad, od kojeg su od naročitog interesa političke smjernice, kojima treba da svijetu dokažemo svoju političku zrelost. I tu treba odmah da nešto istaknemo. Židovski je narod još vrlo mlad u politici, a što je prema tome i naravno, on još nema dovoljno tradicije, niti one samostalnosti i sigurnosti, bez kojih se svojstava ne može uspješno voditi politika. Prijeti vazda opasnost na našim kongresima, da se političke rezolucije izradjuju ignorirajući svaku realnost i zaboravljajući da ostvarenje tih zaključaka ne ovisi samo o našoj volji, već i o faktorima, na koje mi nemamo upliva. Ostvarivanje mnogih zaključaka iziskivalo bi borbu, u kojoj mi ne bi mogli pobijediti. I baš toj okolnosti, da za volju principa zatvorimo oči pred realnim životom i njegovim zahtjevima, imademo da pripišemo neugodni i rdjavi dojam na posljednjim našim kongresima. Treba da shvatimo da je politika umjetnost, da ispravno ocijenimo cilj i sredstva, koja su nam na raspolaganju, i da u zgodnom času iskoristimo sve šanse, koje nam se pružaju. Ne služi svrsi, da se postavljaju postulati, za koje unaprijed znamo, da ih ne ćemo moći ostvariti. I ako smo miš-

ljenja, da treba uvijek iznova podsjetiti na naša međunarodno zagwarantovana prava na narodnu domovinu u Erec Jisraelu i upozoravati, da još ovo ili ono nije ostvareno, ne mislimo time, da vodstvu kao geslo za politički rad preporučamo: tko mnogo traži, mnogo i dobiva.

Treba da steknemo više političkog školovanja i više političke uvidjavnosti. Politička komisija vjerojatno je bila istoga mišljenja i dala tome izražaja u rezoluciji, u kojoj traži, da se izgradi i proširi politički rad i da se za taj rad odgoje sposobne sile.

Promatrajući s toga gledišta zaključke političke komisije XIV. kongresa možemo prije svega konstatirati, da je komisija nastojala, da svoje predloge tako formulira, da očuva kontinuitet u političkome radu, kako ga je Weizmann započeo i uspješno do danas vodio. I u tim zaključcima vidimo djelomično trzaje partajske borbe, ali ipak ne u tolikoj mjeri, kao u organizatornim i u kolonizacionim zaključcima, u kojima odviše izbija sistem koncesija. U protimbi prema ovim posljednjim su i zaključci političke komisije konzekventniji i logičniji; uspjelo je što više redakciji, da ih dosta jasno formulira. Komisija razdijelila je rezolucije u dvije grupe: rezolucije o Jewish Agency-u i ostale političke rezolucije.

Rezolucije o Jewish Agency-u ovlašćuju Egzekutivu, da pristupi sazivu Councila, ako će se javiti osim cijonističkih članova barem 50 članova iz najmanje 6 zemalja. Vjerojatno će biti primljen od opozicije stavljeni dodatak, da među tim zemljama imadu bezuvjetno biti Erec Jisrael, Amerika i Poljska, jer su to bez sumnje najvažniji krugovi za izgradnju Palestine. Taj Council imat će da izradi statut za Jewish Agency. Zaključak komisije prepušta prihvrat ovoga statuta cijonističkim članovima Agency-a i ne ostavlja mogućnosti, da se taj statut, koji će na tri godine da veže cijonističku organizaciju, ponovno preispita po cijonističkim instancijama, kao na pr. po Kongresu ili Akcionome Odboru. A to je po našem mišljenju i ispravno, jer se ne može radi statuta Jewish Agency-a sa-

zvati izvanredni kongres, a nije opet uputno da čekamo s potvrdom statuta 2 godine do saziva novoga kongresa. S druge će strane u Agency-u sjediti Egzekutiva, Akcioni Odbor, a po potrebi još jedan broj cijonista, koje će izabrati Egzekutiva ili Akcioni Odbor, prema kojima moramo imati toliko povjerenja, da ne će iznevjeriti životno djelo, za koje su svom predanošću radili. A i zastupnike židovskih korporacija i one odlične pojedince, koji će biti birani u Jewish Agency, moramo susretati s povjerenjem, jer se samo tako može ozbiljno pristupiti zajedničkome radu.

Prihvatom zaključaka o Jewish Agency-u završen je jedan period razvoja u našem radu. Mi smo uvjereni, da smo u našem radu došli za jedan korak naprijed, da smo ispunili jedan zadatak, koji nam je stavljen mandatom u dužnost, i udovoljili jednoj našoj želji, da istinski privedemo sav židovski narod u jedno veliko kolo radenika, koji će polazeći s različitih gledišta, težiti jednome cilju: izgradnji narodne domovine.

Ostale se rezolucije dijele u tri grupe. Prva grupa bavi se stanjem našega obnovnoga djela, s našim odnošajima prema Arapima i iznosi sve najbitnije zahtjeve na mandatarnu vlast. U tim se rezolucijama izražuje želja, da se po mandatarnoj vlasti uvaži član 6. mandata, prema kojemu je ona dužna, da pomogne osnivanje kompaktnih židovskih naseobina na državnom i neobradjenom zemljištu. Opozicija je naročito operirala s tim argumentom protiv Weizmanna, jer nije uspio da od vlade dobije državna zemljišta. I ako nismo u principu protiv toga, da se ovakav zahtjev stavi na mandatarnu vlast — to je Weizmann sigurno i činio — ipak moramo da kažemo, da sebi ne obećajemo mnogo od toga koraka za jišuv. Po mišljenju svih stručnjaka vladina zemljišta, i da ne postoje sve teškoće, koje u istinu otežavaju izdavanje toga državnoga zemljišta, nemaju veliku vrijednost. Sam Usiškin je to nebrojeno puta izjavio i izdao parolu o velikim kupnjama u Emeku. I mi ćemo i nadalje morati kupovati zemljišta!

Propovjedi za djecu

Od rabi Jakoba iz Dubna i rabi Abrahama, Dova Flohma.

I.

Na prvi dan Selihota.

Oj sveta djeco! Poslušajte poredbu, vam pričam poredbu, da bi znali, e je naročito do vas, da u danima strahopoćitanja, koji nam se približuju na naš spas, povjerite sreća vaša našem Bogu.

Otac je išao jednom sa svojim sinčićem na put. I dodjoše do neke rijeke. Otac podigne dijete na svoja ledja i predje preko rijeke. I došli su tako do brda, a otac opet uzme dijete i nosio ga je, dok nisu došli do ravnice. »Oče, ja sam umoran«, reče iza nekoga vremena dječak. I ustrajnošću i ljubavi nosio ga je otac, dok se nije odmorio. Predvečer stigli su pred jedan dvor; vrata dvora bila su dobro zatvorena i samo jedan mali otvor od prozora bio je u zidu, što se dizao put neba. Otac je glasno vikao i tražio, da ih puste unutra, ali nitko ga

nije čuo. Tad reče otac svome sinu: »Dijete moje, samo ti možeš sad nama obojici pomoći. Provući se kroz ovaj prozorčić i moli gospodara dvora, da i mene pusti unutra«.

Oj sveta djeco! Vi sigurno znate, da vam mi cijele godine oduzimamo svaki teret i da se za vas brinemo. Sad nama samima treba pomoći. Došli su teški dani za nas, u kojima hoćemo u molitvama i pokori da prodremo do dvora našega Boga, ali nam je on zatvoren. Naši su nam mudraci kazali: Od dana razorenja hrama zatvorena su vrata molitve. Samo preko vas mogu naše molitve da udju. Vapaj djece, čisti njihov dah od grijeha čistih ustiju otvara prozore neba.

Vi lakokrile, mlade ptičice, vi možete da uzletite do neba, da se i nama otvore vrata svijetla, milosti i smilovanja.

II.

U predvečerje Roš hašane.

Vi sveta djeco! Poslušajte poredbu, koju ću vam pričati.

Jednom su se vratili kući sa sajma iz

Leipziga bogati trgovci. Vozili su sobom robu, što su je ondje kupili — jedni više, drugi manje, već kako je kome Bog udijelio. Kraj, kojim su morali proći bio je nesiguran, jer su se ondje sakrivali razbojnici i pljačkaši. Pošto su se bojali napadaja, zaključili su, da najme četru oružanih čuvara, koji će braniti njihovu imovinu od pljačkaša. A tko li će platiti te silne svote, što su ih tražili čuvari? Svi, ćete vi sigurno odgovoriti. Da, sasvim u redu! Ali zar svi da jednako plate? Ne! S pravom stvorili su ovo utanačenje: Čim netko ima više robe, tim veći dio mora pridonijeti, a zatim i po daljini puta, što ga netko ima da prevali. Oni, koji imadu samo kratki put do svoje domovine, platit će najmanje, više oni, koji dalje stanuju, a najviše morati će oni platiti, kojima je dom vrlo udaljen.

Svi mi, starci, muževi i djeca, imademo pred sobom nesiguran, opasan put. Sotona i njegova četa vrebaju na nas, da na nas napadaju baš u ovim strašnim danima. Samo nas Bog može braniti i on

Tim je više opravdan zahtjev, da se u vladinom budžetu u većoj mjeri — a prema porezovnoj snazi jišuva — uvaži židovsko školstvo, za koje je mandatarna vlast dala upravo smiješno malen doprinos, pa će biti stvar Egzekutive, da u tome pogledu poduzme shodne korake, da se ostvari ovaj pravedni zahtjev jišuva.

Kongres nadalje konstatira, da se izgradnja narodne domovine u Palestini može postići samo slobodnom židovskom imigracijom, a da zakon o useljivanju u znatnoj mjeri otežava ovo useljivanje. I tu se očekuje od Egzekutive, da će njezina intervencija kod mandatarnе vlasti omogućiti ukinuće dosadašnjeg zakona, jer je u protuslovlju s odredbama o mandatu. Konačno se traži od palestinske vlade, da legalizira Vaad Leumi i židovski općinski statut. Ovo je potonje od vrlo velike važnosti za jišuv, jer bi s time općine dobile pravo, da oporezuju svoje članove i da tako podmire jedan dio potreba za Erec Jisrael.

Kao veliki nedostatak, naročito u političkom pogledu, osjećalo se dosad, da jišuv nije bio organiziran. Svi naši pokušaji u tom smjeru ostali su jalovi, jer ortodoksija nije htjela zbog pitanja izbornog prava žena sudjelovati u izborima za Asefat Hanivharim. Kongres ponovno izražuje želju, da svi slojevi židovstva u Erec Jisraelu učestvuju u izborima za Asefat Hanivharim, koja bi zajedno sa Vaad Leumi bila legalno zastupstvo jišuva.

O pitanju našega odnošaja prema arapskome narodu odustalo se ovaj puta od velike deklaracije, jer je prevladalo mišljenje, da se rezolucijama ne će ništa promijeniti na postojećem stanju i da je jedino naš čin kadar uplvisati na arapsko javno mišljenje. Politički takt, dobro poznavanje prilika, napredak izgradnje Palestine, su faktori, kojima ćemo najbolje uvjeriti Arape, da židovski narod ne želi istisnuti Arape, kao što to neprestano tvrdi nesavjesna i potplaćena štampa, već da istinski traži sporazum i zajednički život u Palestini.

će nas braniti, ako ćemo iz dubine sreća tražiti njegovu pomoć. On nam je obećao: S plaćem će doći i usrdnom molitvom — a ja »Vječni«, vodit ću ih. Tko treba, djeco, da od nas najusrdnije moli, tko treba da usrdno traži pomoć u našega vodje i čuvara? Bez sumnje oni, koji imaju pred sobom najdulji put. Starci — njihov se dan približuje, doskora će doći u svoj vječni dom na počinak, a njihova molitva vrijedi samo za kratko vrijeme njihova zemnoga puta. I muževi prevalili su već dobar dio svoga puta, ali su opasnosti, koje im prijete, još uvijek velike, pa trebaju više zaštite no starci. Vi pako, djeco, vi sveta djeco, koja ste tek ugledala svijetlo svijeta, imadete pred sobom još dug život, dugi put pun opasnosti, vi morate vašim molitvama najviše doprinijeti, da vas očuva i zaštiti čuvar Izraela. Lijte suze, molite za sebe, da vam bude dosudjen miran život, molite za vaše roditelje, da bi im poslužila sreća, da vas odgoje u strahopoštivanju i ljubavik Tori, molite za

Druga je grupa zaključaka prosvjed protiv ugnjetavanju židovsko-narodnog pokreta i hebrejsko-kulturnoga rada u Sovjetskoj Rusiji, a traži se zaštita za naše nacionalne i kulturne radnike. Bilo bi suvišno da tome isto dodamo, jer je opće poznato, kakovim su progonima izvršeni naši sumišljenici u Sovjet. Rusiji. Zatim se traži, da se isposluje legalizacija za cionističku organizaciju u Madažrskoj i Maroku, jedine zemlje, u kojima se pravi poteškoća cionističkome radu. Razlika je tek u tome, da su te poteškoće u Madažrskoj prouzročene od samih Židova u Madažrskoj, dok u Maroku cijelo židovstvo želi da cionistički radi, ali mu je iz neshvatljivih političkih razloga taj rad po oblastima onemogućen. Istini za volju treba konstatirati, da je zadnjih dana madažarsko židovstvo zaključilo, da svaki može podupirati cionističke kulturne akcije.

Konačno se u političkim rezolucijama izvršuju neki akti kurtoazije, koji su u našem slučaju daleki od svake formalnosti i puni iskrenog čuvstva duboke zahvalnosti za prvog Vrhovnog Komesara Sir Herberta Samuela i Lorda Balfoura, koji je stekao neprolaznih zasluga za naš pokret. Isto je tako srdačna naša čestitka novome Vrhovnome Komesaru, Lord Plumeru, od kojega očekujemo, da će prosljediti politiku svoga predšasnika i time doprinijeti daljnjem razvitku židovske narodne domovine.

Keren Hajesod i cionistički budžet

XIV. cionistički kongres imao je za zadaću, da povisi budžet u svim granama cionističkog obnovnog rada u Palestini, i da je to povišenje uslijedilo ne samo iz potrebe da taj rad napreduje, već jer su izazvale činjenice samoga života, porast imigracije i sve veće potrebe pučanstva, koje neprestano rastu. Cionistička je Egzekutiva s toga razloga predložila kongresu povišeni budžet, kongres prihvatio je taj prijedlog i sad nastaje zadaća, da se pobrinemo, kako će se prema budžetskom prijedlogu udovoljiti pojedinim stav-

kama i potrebama Palestine. Ali samo jedan dio cionističke javnosti svijestan je toga, da je Keren Hajesod onaj faktor, koji mora da sakuplja i pripravi sredstva za pokriće toga budžeta. Svaki govornik, koji je na kongresu tražio povišenje poljoprivrednoga budžeta i osnutak novih naseobina, tražio je tome i povišenje prihoda Keren Hajesoda i morao bi kao prvi korak k ostvarenju svojih prijedloga upravititi apel na židovstvo, da uplati svoj porez. Ako su nadalje oni, kojima je do njege hebrejskoga jezika i kulture u Palestini, tražili, da se školski budžet povisi, tad je sad njihova dužnost, da nose u masu odgojnu misao maasera. Povišenje zajmova trgovačkim i obrtničkim poduzećima, koja se uslijed najnovije imigracije silno razvijaju, nije samo pitanje cionističke kolonizacijone politike, već u prvome redu pitanje, kako će se moći dvostručiti prihodi Keren Hajesoda. Pa ako se konačno izrazila želja, da medju onim hiljadama useljenika, koji sad svakog mjeseca dolaze u Palestinu, bude što više haluca, koji će kao poljoprivrednički gradski radnici izgraditi s temelja židovsku narodnu domovinu, tad je ispunjenje te želje samo onda moguće, ako će Keren Hajesod moći staviti cionističkoj Egzekutivi na raspolaganje sredstva, koja moraju da budu dostatna i za prevoz imigranata i njihovo uposlenje u zemlji, kao i za svrsishodnu Hahšaru u diaspori.

Nužno je, da ova organska veza između palestinskoga budžeta i Keren Hajesoda prodre u svijest svakoga cioniste, da bi postalo suvišno, da se ovakove temeljne istine moraju uvijek ponoviti. Svaki, koji je k ma kojoj točki budžeta uzeo riječ i tražio povišenje, mora da zna, da je svaka takova želja za povišenjem budžeta i za njega obveza, da saradjuje na namicanju budžeta Keren Hajesoda.

Godina 5685. bila je u povijesti kolonizacije odlikovana činjenicom, da nije u njoj bilo kriza, koje su inače kočile naš rad radi nestašice potrebnih sredstava. Keren Hajesod bio je uslijed izgradnje svoje organizacije i intenziviranja svoje propagande u stanju, da ne samo namakne po Akcionome Odboru ustanovljeni bud-

cijeli Izrael, da nam ova godina donese pomoć i spas.

III.

Na prvi dan Roš hašane.

Oj sveta djeco! Driagi mladići! Hoću da vam pričam poredbu, da biste znali, da treba skrušeno, a osobito vi, moliti na današnji dan. Poštedjeni ste od muke svakidašnjeg života. Vaši roditelji za vas trpe i preuzimlju svaku brigu. Ali danas, kad stupimo pred Boga, da molimo za nas i za vas milost, tad ne smijete stajati po strani i šutjeti.

Jedno je dijete jednom teško oboljelo. Uplašeni otac zvao je jednoga liječnika za drugim, ali nijedan nije donio ozdravljenje. Tad otac doznade, da u udaljenom jednom gradu živi znamenit liječnik. Skupio je sav svoj imetak, da i njega dovede svom bolesnom djetetu. Liječnik pregledao je bolesnika i sve lijekove, koji su mu dani i reče: »Uzalud je tu čovječja pomoć, samo liječnik sviju liječnika može umirućem da pomogne. Molite se za njega!«

Tad skupi otac sve rodjake i znance i kad su stajali oko kreveta djeteta i suznim očima molili psalme, nagne se nad djetetom i reče:

»Sinko, očinska je dužnost, da sve što ima, žrtvuje za dijete, da ga spasi. Nisam štedio ni zlata ni srebra, dao sam sve za tebe, i kamo sreće, da mogu još i više za tebe žrtvovati. Sve su žrtve, svi su liječnici i svi lijekovi uzaludni. Molitve i suze su jedino sredstvo; samo one mogu da isprose božju milost za te. Tvoje molitve, tvoje suze, su Bogu ugodnije i milije nego molitve iz naših ustiju, nego suze, što mi drugi za tebe prolijevamo. Moli se usrdno Bogu, dijete moje!«

Da, vi sveta djeco, suze vaših očiju, koje još nijesu vidjele grijeh i za njim još nijesu čeznule i molitve međužnih vaših usana više kod Boga vrijede, no naše. Molite stoga za se i za nas. Molite i za cijeli Izrael, molite, da se opet sagradi Cijon i Jerusolim, da bi ova godina bila godina spasa, da Juda opet uskrisi i da se Judini sinovi opet vrata u svoju zemlju.

žet, već da u pojedinim slučajevima, gdje se uslijed naglog porasta imigracije silom prilika morao prekoračiti, mogao dati i doplatke preko budžeta. Ova je činjenica u posljednjoj godini izazvala u Palestini pouzdanje i veselje na radu, koje se očitovalo i na području privatne inicijative i u krugovima nove imigracije. Da Keren Hajesod nije namaknuo puni budžet, tad bi se to očitovalo i u broju imućnih imigranata, a isto tako bila bi to zapreka razvitku industrije. Ali prošlogodišnji budžet bio je srazmjerno malen. Bio je postavljen na temelju iskustava g. 5684. t. j. mjesečne imigracije od 500—600 ljudi. Sad dolazi mjesečno 3000 duša. Svako područje palestinskog obnovenog rada, a to znači svako područje za koje treba da se brine Keren Hajesod, useljivanje i školstvo, poljoprivreda i industrija, javni radovi i zdravstvo, sve to iziskuje proporcionalno povišeni budžet. Ali nema proporcionalno većeg budžeta bez proporcionalno većih prihoda Keren Hajesoda. To treba da imaju vazda pred očima cionisti.

Budžet što ga je prihvatio cionistički kongres, u koliko njime upravlja palestinska Egzekutiva, ne sadržaje sve izdatke, koje čini Keren Hajesod u obnovne svrhe u Palestini. Izvan budžeta, kojim upravlja palestinska Egzekutiva, stoje iznosi, kojima učestvuje Keren Hajesod u fondovima i ekonomskim institutima, koji su od vanredno velikoga značenja za izgradnju Palestine, tako Nar. Fondu, kojemu je Keren Hajesod doznačio u zadnjih 4 godina svoga djelovanja 26.577 funti, općoj Hipotekarnoj banci u Palestini, koja je osnovana po Keren Hajesodu, doznačio je dosada 53.493 funti, zatim učestvuje u Palestine Electric Corporation Ltd, koja radi prema Ruthenbergovim planovima sa 50.000 funti, a Palestine Land Development Company, doznačio je do danas 20.578 funti. S druge strane prima cionistička Egzekutiva u Palestini za pokriće svoga budžeta iznose, doduše u mnogo manjoj visini, koji ne potiču od Keren Hajesoda. To je u prvom redu povratak zajmova, koje je palestinska Egzekutiva prijašnjih godina podijelila kolonistima i obrtnicima, i iz javnih radova, za koje je u većini slučajeva dao potrebna sredstva Keren Hajesod.

Sve u svemu: Novi život pun pouzdanja i snage, koji se u zadnje vrijeme razvio u Palestini, nije se više mogao svrstati u uski okvir dosadašnjeg budžeta obnovenog rada. Kongres je to uvažio, i prihvatio povišeni budžet, ali istom onda bit će ovaj kongres temelj nove epohe u istoriji obnove židovske Palestine, kad budu svi, koji su pribivali tome kongresu, prožeti spoznajom, da zaključak o povišenju budžeta mora da znači podjedno i povišenje sveukupnoga rada za Keren Hajesod i da svaki u toj spoznaji odmah pristupi radu.

Zagrebačka općina i novi zakonski predlozi

Predsjednik zagrebačke bogoštovne općine gosp. dr. Hugo Kon, imao je dobrotu, te je našem uredniku saopćio stajalište zagrebačke bogoštovne općine k »Predlogu zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima« i »Predlogu zakona o verskoj zajednici mojsijevaca u kraljevini SHS«, koje niže donosimo:

Savez jevrejskih vjeroispovjednih općina u kraljevini SHS dostavio nam je »Predlog o verskoj zajednici Mojsijevaca u kraljevini SHS«, sa pozivom da mu priopćimo svoje mišljenje o tom zakonskom projektu, dok nam je još ranije bio dostavljen »predlog zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima«. Mi smo sa svoje strane tražili saziv sjednice upravnog odbora u bojazni da se nas ne bi stavilo pred gotov čin prije no što će predstavništvo židovstva u našoj državi, biti u mogućnosti da dađe svoje autoritativno mišljenje i svoje autoritativne prijedloge. Ali ni Savez rabina nije dosada zauzeo svoj stav prema ovim zakonskim prijedlozima. Mi držimo da treba čim prije odlučno zauzeti stav, da označimo ona temeljna načela, što se u interesu ovdašnjega židovstva u obim zakonima imaju jednako i dosljedno da provedu.

U oba prijedloga nailazimo na krupne pogrješke i materijalne i formalne. S formalne strane prigovarano obim prijedlozima:

Između ostalih takozvanih osnovnih građanskih prava spominje Ustav i slobodu vjere i savjesti.

Medjuto se Ustav ne zadovoljava prostom deklaracijom prava čovjeka i građanina, već i kodificira posebno u najvažnijim smjerovima. Član 12. ustanovljujući načelo slobode vjere i savjesti statuiraju podjedno i pozitivnu i negativnu stranu te slobode. Ovo je naredjenje člana 12. gotovo doslovce preuzeto u jednome prijedlogu, a djelomično i u drugome.*

Ističemo, da je posve suvišno, što više posve neoportuno, da se u Ustavu uzakonjeno načelo slobode vjere i savjesti i u Ustavu posebice kodificirani momenti te slobode, posebice statuiraju u specijalnim upravnim zakonima, kao što su to oba prijedloga. Kraj partijsko-političkih perturbacija i trzavica, kojima je naš javni život izvrgnut, kraj goleme zadaće oko izjednačenja zakona u našoj državi, legislativna praksa, kako se pokazuje u obim prijedlozima, moglo bi uroditi neugodnim abnormalnim posljedicama. Ako se bude uobičajilo, da se u specijalnom kojem upravnom ili makar građansko-pravnom zakonu uzakoni pravo, što je već Ustavom statuirano, za što se ne bi moglo eventualnim novim upravnim zakonom ili makar novelom građansko-pravnom zakonu to pravo suziti, preinačiti, čak i ukinuti.

Član 12. Ustava posve je dovoljan pa bi trebalo iz projektiranih prijedloga eliminirati ona načela, što su već sadržana u članu 12. Ustava.

*) Kratkoće radi citiramo: »Predlog zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima« kao »Predlog prvi«, a »Predlog zakona o verskoj zajednici mojsijevaca u kraljevini SHS« kao »Predlog drugi«.

Svaki zakon treba da je pregledan, kratak, jasan i precizan. Jasnoći i preciznosti doprinosi valjan sistem glede materije i rasporedjenja te materije, nadalje tačna, precizna i dosljedno uporabljena pravna terminologija. Protiv ovih primarnih postulata legislativne tehnike griješe oba prijedloga u znatnoj mjeri. Apstrahirajući da prvi prijedlog sadržaje ustanove, što zapravo spadaju u prijedlog drugi i obrnuto, da prijedlog drugi ima naredjenja općenite naravi, što bi spadala u prijedlog prvi, čini mi se posve neopravdanim, što prijedlog prvi sadržaje ustanove, što bi se imale regulisati u zakonu o bračnom i porodičnom pravu.

Polazeći sa stajališta da je brak temelj obitelji, a obitelj temelj državi, Ustav je u članu 28. izričito ustanovio, »da brak stoji pod zaštitom države«. Prema tome po Ustavu ženidba i ženidbene stvari ne spadaju u red unutrašnjih poslova vjere što ih usvojene vjere mogu samostalno uređivati. Zatim po čl. 6. 48. vrše sudsku vlast u ime kralja građanski klubovi. U članu 109. Ustava ima jedan izričiti izuzetak za Muslimane: »u porodičnim i nasljednim poslovima Muslimana sude državni šerijadski sudije.«

I ako je unifikacija zakona iz mnogo razloga ne samo poželjna, nego neminovna jedna nužda, pogotovo je potrebno, da se za čitav državni teritorij unificira bračno pravo. Medjuvjersko bračno pravo samo je dio bračnoga prava uopće, pa ako je sad nemoguće bračno pravo u cijelosti izjednačiti, a vrijeme je da se zakonom urede svi odnosi iz t. zv. mješovitih brakova, trebalo bi to učiniti posebnom novelom postojećim zakonima o bračnome pravu, ali nikako u zakonu o vjerskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima, kamo nikako ne spada.

U vezi s time spominjem i poglavlje o vjeroispovijesti djece, koje zapravo ide u porodično pravo.

Neugodno se nadalje doimlje, ne dosljedna i pogrješna terminologija u obim prijedlozima, naročito što se tiče našega imena. Ne odgovara ni tradiciji ni historijskoj tradiciji, a ni židovskoj nauci, da budemo označeni kao »Mojsijevci«.

Otklanjajući bezuvjetno taj naziv, treba da budemo na čisto glede svog imena. Tri su se naziva za vjersku i etničku našu cjelinu uobičajila: Izraelita, Jevrej i Židov. I ako su nam sva tri imena jednako sveta, treba da sada odlučimo, koje da se uzakoni, e da se tako uzakonjeno ime u javnom životu dosljedno i provede.

Ni jedno ime nema prednosti pred drugim, no jer smo mi sami, a i gotovo svi kulturni jezici prihvatili ime, kojemu u nas odgovara supstantivno ime »Židov«, a adjektivni naziv »židovski«, i jer se tim imenom najjasnije očituje naše vjersko i etničko jedinstvo, a konačno oduzimamo nežidovskoj okolini, da u tom imenu nazrijeva nešto inferijornije, to predlažemo da se u projektiranim zakonima uzakoni naziv »Židov« i »židovski«.

Konačno bi još općenito htjeli iznijeti principijelno stajalište sa kojeg polazimo pri ocjeni predloženih zakonskih projekata.

UPOZORENJE.

Obzirom na blagdan izaći će slijedeći broj »Židova« tek dne 2. oktobra.

Uredništvo.

Na Hol hamoed Sukota imade omladina u svim mjestima da bezuvjetno isprazni škrabice i da nastoji nove smjestiti.

Prigodom blagdana »Simhat Tore« preuzima omladina nanovo dužnost, da djeluje na sam omladince pravcu, da kod pozivanja k Toru daruju što veće prinose za Narodni Fond. Samo na taj način će pojedinci dokazati, da im je zbilja stalo do visoke etičke i socijalne ideje Keren Kajemeta i da će tu ideju, makar i žrtvama materijalne naravi potpomagati. Ne smijemo zaboraviti, da sada u Palestini postoji, kao nikada prije, ogromna potreba za zemljištem, te da je jedini Keren Kajemet, koji nam daje garanciju, da se te potrebe ne će iskoristiti u niske svrhe.

Za vrijeme »Simhat Tore« treba da omladinska društva prodavaju modro-bijele zastavice za djecu, a novac se imade također upotrebiti za K. K. L. — Te zastavice se imadu izradjivati u što većem broju odmah poslije Roš-hašane, tako da se može već par dana prije i na sam dan Simhat-Tore prodavati djeci i obiteljima. Zastave moraju biti ukusno izradene i ne smiju biti odviše velike. Neka se uznastoji platno u tu svrhu nabaviti jeftinim putem kod naših trgovaca, a izradbu neka preuzimu djevojke u društvu. Cijena zastavama ne smije biti odviše velika, nego primjerena; najbolje je, da se po volji plaća, ali ne ispod neke minimalne svote. Gdje se ne dobije jeftino platno, neka se barjaci izrade iz papira.

Misrad S. Ž. O. U.

Šport i gimnastika

K ROŠ-HAŠANI 5686.

U više navrata bilo je u ovim novinama rasprava o pitanjima sporta i gimnastike u nas u Jugoslaviji. Uz članke teoretske naravi o fizičkoj regeneraciji židovstva bilo je i govora o organizaciji sporta i gimnastike.

Pred neko 4 godine raspravljalo se o grupaciji sportskih društava u jednu odjelitu organizaciju. Iz fakta, da struktura Omladinskoga Saveza nije podesna za unapredjivanje sporta i gimnastike, pa iz velike potrebe stvaranja novih i jačanja (već postojećih društava, rodilo se mišljenje ne o nekom posebnom savezu, već o podsavezu, autonomnom u sportskom pogledu. Taj prijedlog, kasnije reformiran u prijedlog o stvaranju kruga Makkabi Weltverbanda, propade nakon besplodne novinske polemike o »još jednom savezu«.

I životarilo se. Potreba rada za tjelesnu regeneraciju rodila je mnogo novih društava i dovela do stvaranja sekcija za sport u opće omladinskim društvima. Većina se tih novih društava postepeno začlanjivala u Omladinskomu Savezu — tražeći ondje oslonu i potpore u svom radu. Toga Oml. Savez nije mogao da pruži naprosto iz razloga, jer nije bilo ljudi, koji bi uz prilike, koje uvjetuju dionništvo na vodstvu Saveza uopće, bili sposobni da u sportskom pogledu zadovolje i da kao referenti ispune barem djelomice zadaće svoga referata za sport i gimnastiku. U drugu je ruku rad sa gradjanskim sportskim i gimnastičkim društvima bio otežan, jer su ta društva bila u Savezu začlanjena samo sa svojim članovima omladincima. Stvarali su se zbog toga tijekom vremena razni prelazni stadiji, fizički pododbor primjerice, da se kasnije opet sve povratu starom: i nije se zaista, gotovo ništa — moglo da uradi.

Ta spoznaja dovela je opet do tretiranja toga pitanja i konačno do zaključka o skupljanju svih organizacija, koje

se bave sportom i gimnastikom u jugoslavenski okrug svjetskoga saveza židovskih gimnastičkih i sportskih društava »Makkabi«.

Za nas takovo riješenje znači izlaz iz te neprirodne situacije, gdje smo imali jake i zdrave sportske centre, kojima je trebalo čvrste organizacije: da im udari biljeg obnovnoga židovskog pokreta, da im sistematizira rad i da ga unaprijedi, a te organizacije nije bilo i nije bilo ljudi, koji bi bili dorasli svojoj zadaći kako u cionističkom, tako i u sportskom pogledu.

Okrug Makkabi Weltverbanda moći će to da bude. Naša će biti zadaća, da ga stvorimo jakim i zdravim: da mu u vodstvu budu ljudi potpuno ispravni s cionističkoga gledišta i sposobni sportski radnici. Trebat će prikupiti sva postojeća sportska i gimnastička društva, dati im i širiti u njima ideje obnove i pružiti im mogućnost tehničkoga rada i napretka, ponajvećma odgojom vrsnih učiteljskih sila. Trebat će posvetiti mnogo pažnje i stvaranju novih društava, gdje su ona potrebna i gdje ih nema.

Taj okrug trebat će i kolaboracije sa Omladinskim Savezom, ne samo zbog zajedničkih priredaba, već i za drugi dio svoje zadaće, judaizacije i hebraizacije.

*

Pripreme za osnutak toga okruga u punom su toku i naskoro će se — u vezi s Vijećem Saveza Cionista Jugoslavije — održati i konstituirajuća skupština njegova. Vodi ih zagrebački Makkabi, ovlašten na to sa dvije strane, iz Osijeka i Wiena. No oživotvorenje ovisit će samo o volji sportskih društava i sekcija.

Danas su sport i gimnastika u Jugoslaviji na raskrsnici.

*

Ovo je ujedno i glavna zadaća zagrebačkoga Makabija u novoj godini 5686. To on duguje jugoslavenskomu židovstvu kao najjače sportsko i gimnastičko društvo, koje je uvijek moralo, a i svraćalo pozornost na propagandu svojih ideja.

Ali u internom pogledu namiču se društvu jednako zamašne, a i sitne zadaće, kojima vjerojatnost provedivosti u velike varira, no kojima je stupanj potrebe ipak gotovo jednak.

Tu je u prvom redu riješenje pitanja gombaone, za koje se vezuju mnoga druga pitanja kao porast kvantiteta i kvaliteta članova. Po svim znacima sudeći ne će se izvesti projekat gradnje doma po židovskoj općini i Makabi će morati drugim načinom gledati tu potrebu realizovati. Jasno je: pitanje je goruće i traži riješenje i velikih žrtava.

S pitanjem prostorija u uskoj vezi je i osnutak kulturne sekcije, koja bi davala članovima, a osobito djeci i onima, kojima je nemoguće raditi u omladinskim društvima, židovskih vrednota. Za sada morat će se rad u tom smjeru ograničiti samo na ono, što je moguće pružiti na vježbovnom satu: gajenje jevrejske glazbe i »nagovori«.

U sportskom radu nastaviti će se istim smjerom.

Gimnastičku sekciju zapada najveća zadaća. Ne samo, što je njoj povjeren odgoj pomlatka i naraštaja, već je to sekcija, kojoj je glavni djelokrug u

zimi, gdje ona prima gotovo sve ostale sekcije za kondiciono vježbanje u svoju sredinu. Prednjački je zbor odredio program rada za ovu godinu, pa se razabire, da će se nastaviti gajenjem moderne gimnastike. Sistematski rad ne će biti isprekidan, već naprotiv krunisan priredbama, od kojih su u izgledu: nastup prigodom Saveznog Vijeća S. C. J., Hanuka akademija, proljetna javna vježba i priredba prigodom even. otvorenja dvorane. Ove će godine ta sekcija obraćati veću pažnju pohodima u mjesta izvan Zagreba kao što je počela prošle godine (sudjelujući na priredbama u Bjelovaru i Karlovcu). Nastavit će se i ove godine sa izobrazbom prednjak'a, pa će se gledati aranžirati tečaj i za kurziste izvan Zagreba, kako bi i vanjska društva došla do sposobnih ljudi.

Od ostalih sekcija kojima predstoje veće zadaće spomenut ćemo nogometnu, kojoj naskoro — poslije blagdana — počinje jesenska prvenstvena sezona. Sekcija se trgnula iz mrtvila, pomladila je svoje redove i spremna je, pa se možemo nadati drugačijem izlazu u prvenstvu no prošle godine. Preko zime valjat će joj isto tako kao i lakoatletskoj posvetiti mnogo pažnje kondicionom treningu svojih članova, koji imaju mogućnost rada u gimnastičkoj, teškoatletskoj, mačevalačkoj i novo osnovanoj boks sekciji, kojoj su članovi zasada samo akademičari iz Judeje i Ž. A. P. D-a njih 20 na broju, koji su započeli trainiranjem toga za tjelesni razvitak podesnoga sporta.

*

To bi, u kratkim crtama bile prikazane zadaće Makabija u novoj godini 5686. Nastojali smo ih u kratko izložiti označiti im značenje i ustanoviti im potrebu i mogućnost izvedbe. Ima medju njima velikih i teških pitanja, no vjerujemo u njihovo oživotvorenje, jer se mnogo toga može uz čvrstu volju i energiju, a prije svega uz izdašnu potporu i članstva i gradjanstva, koje je vazda znalo cijeniti rad Makabija, zdrave i jake židovske institucije.

Samuel Deutsch.

Izašao je

Pregled kolonizacije Palestine od CVI ROTHMÜLLERA

Svatko tko hoće upoznati uzroke, značaj, svrhu, razvitak i probleme židovske kolonizacije u Palestini, treba da nabavi ovu knjigu koja obasiže 160 strana džepnog formata.

Cijena broširano 15 Din. Novac se šalje unaprijed. Naručuje se kod:

Saveza Židov. Omlad. Udruženja
Zagreb, Ilica 31./III.

Darujte za halučku farmu

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet leisrael)

Izkaz darova br. 23. za vrijeme od 3. do 17. septembra

Svim rođjacima, prijateljima i znancima žele LEŠANA TOVA TIKATEVU pa u tu svrhu daruju za Odkup od čestitanja

OTKUP OD ČESTITANJA.

Slatina: Aleksander Beck 40, Leopold Fuchs 20, Julio Scheiber 20, Isidor Kohn 20, Desider Frank 20, M. Altheim 20, Maks Frank 20, Žiga Heinrich 20, Adolf Bröder 20, Artur Bauer 20, Bernard Glück 20 240.—

Ogulin: Hugo Miesner 20, Flora Goldner 20, Hugo Goldner 20, Josip Gerner 20, Dori Zimmermann 20, Milan Licht 40, Simo Schwartz 20 160.—

Novigrad: Ignac Goldschmiedt 50.—

Stari Bečej: Ž. O. U. »Ivrija« 20, Nandor Steiner 20 40.—

Ludbreg: Po 20 Din.: Obitelj Mavro Appler, obit. Artur Schyer, ob. rabin Deutsch, ob. Makso Scheyer, ob. Jakob Schlesinger, ob. dr. Oton Spiegler, ob. Gross, ob. Sam. Weiss 160.—

Zenica: Samuel Trinki 50, Oto Weiss 50, Sami Papo 25, Hilmija Zadić 20, Rafael S. Trinki 15, Šandor Levi 10, Salamon Trinki 20, Leo Bartfeld 10, Moric Montilja 10, Elias Ozmo 10, Juda Montilja 20, Zadik Salom 10, Benjamin Pinto 10, Moric Salom 10, Šua Salom 10, Rafae! I. Trinki 10, Rafael Danon 10 300.—

Križevci: 30 Din. Robert Pscherhof; po 20 D.: Aleks. Goldschmiedt, dr. Weiss, Vlatko Hirschl, Lad. i Zora Hirschberger, Leo Scheyer, Ljudevit Strauss, Vjera Schwarz, Žiga Klarić, Jakob Hirschl, Feliks Weinberger, Vilko Schwarz; po 10 Din.: 10 osoba 350.—

Glina: Arnold Grünwald 30, Makso Spitzer 20, Kohn i brat 20, Hinko Schlossberger i Sinovi 25, Aleksander Schlossberg 20 115.—

Daruvar: Makso Pfeiffer 30.—

Vinkovci: po 50 Din.: Julije Wiener, ob. Marton, Ignjat Šlomović, Vilko Ornstein; 40 D. Lav Flesch, po 30: Adolf Hirtweil, Erich Moses, dr. Ignjat Lang, Ljudevit Sonnenfeld; po 20 Din.: Isidor Herzog, Grünwald i Preis, Hirschfeld i Schlesinger, Filip Schön, Hugo Deitelbaum, Adolf Hecht, dr. Armin Lederer, Žiga Brichta, Šandor Weinberger, dr. Stark 560.—

Sisak: Hermann Weiss 20, N. Pollak 10, dir. Julius Schlesinger 50, Žiga Jünker 20, Moric Fischer 20, dr. Leon Ferić 40, Max Hirschler i Planer 20, Jakob Heumer 20, Samuel Strasser 20, N. Steiner 20, Zlata Planer 20, N. Platschick 20, Jack Neuburg 10, Isidor Biermann 20, F. Flesch 20, Ad. Katić 20, Vilko Steiner 20, Mirko Fuchs 20, Maks Deutsch 20, Armuth i Richtmann 20, A. Rosenfeld 20 440.—

Gradacac: Benjamin Menahem Kabiljo 20, Matilda i Jakov Kabiljo 20, Artur i Fanika Kraus 20, ob. Abraham Rotenberg 20 80.—

Požega: Ignac Kohn 100, Jakob Geršković 30, Jakob Schillinger 30, Ilija Kohn 20, Kohn Herma 20, Samuel Gross, Kutjevo, 50, Salamon Grünwald 30, Robert Bienenfeld 20, Emil Berger 30, Jakob Neumann 20, Hersch Fessel 20, Milan Bienenfeld 20, Žiga Sternberg i drug 20, Adam Hoffmann 20, Heinrich i Reiss 20, dr. Lazar Roth 20, Lujó Pollak 30, Hugo Adler 50, Leo Steiner 50, Josef Adler 30, Felix Adler 50, Mavro Haas 50, Sterk Milan 30, Viktor Kohn 20, Ernst Adler 20, Dr. An-

drija Deak 20, dr. Oskar Brichta 50, Samuel Spitzer 50, dr. Felix Sternberg 50, Haas Samuel 20, Milan Haas 20, Makso Steiner 20 1030.—

Osi'ek: Ing. Ljudevit Freundlich 30, Eugen Löbl 20, dr. Karlo Weissmann 30, dr. M. Lederer 30, dr. Nikola Tolnauer 50, dr. Hermann Weissmann 100, Gustav Steinitz 20, dr. Ivo Herlinger 20, dr. Margulies 20, dr. A. Städtler 10, Lavoslav Baum 30, dr. Aladar Klein 30, Braća Hahn 50, Vilim Vogel 50 490.—

Zagreb: Obitelj Julijo König 500, Mojsije Ehrenfreund 100, Lav Stern 50, Gizela Schwarz 25, David Herzog 50, Jakob Lachmann 50, Eugen Berl 50, Karl Ebenspanger 50, Artur Blau 50, Leo i Kornel Böhler 50, Lolo Pfeffermann 50, Egon Belinski 50, Z. Kreutzer 50, Jakob Präger 50, Vatroslav Fleischhacker 50, F. N. 50, dr. Oskar Fischer 20, Mijo Aschner 20, ob. Rosner i Kohn 30, dr. Hirschfeld 50, Fani Weiss, Zlatar, 50, Ernst Fürst 50, Leo Klaber 100, Milan Lauš 100, Hinko Goldstein 100, Spitzer i Benedek 100, Jakob Kapon 50, Ferdo Schwarz 100, dr. Oto Braun 30, Šandor Deutsch 30, Samuel Deutsch 20, Josip Pribram 20, Drag. Steinhardt 30, Clara Barmaper 100, Recha Barmaper 50, dr. Hugo Bauer 100, Manfred Sternberg 100, Alfred Dragoner 30, Ljudevit Kohn 50, Armin Frey 50, dr. Gustav Heinrich 50, dr. Rikard Bauer 50, dr. S. Perlberg 100, dr. Leo Steindler 50, ing. Zlatko Rosenberg 100, David i Paula Spitzer 50, ob. Simon Kron 50, ob. Leo Pisker 200, ob. Josip Hoffmann 100, ob. Julio Hoffmann 100, ob. Vilim Hoffmann 100, ob. Müller 50, Gradjevno poduzeće »Friedmann« 50, Vladimir Dimić 20, Isidor Kern 30, Antun Blau 40, Jakov Müller 20, Eduard Stern 25, Adolf Stern 25, Hinko Stern 25, dr. Herman Njemirovski 100, Dori Blau i supruga 40, Simo Seligman 20, Makso Kovač 25, Ludvig Weiss 10, Robert Veith 10, Arnold Donner 50, Hermann Jettie 10, Martin Halpern 30, Jakov Halpern 20, dr. Milan Kolmar 30, Olga Spitzer 40, dr. L. S. 40, Hugo Wollner i dr. 25, Hermann Adler 50, S. Böhler 20, N. N. 10, R. Spitzer 10, Stein 10, Braća Kastl 100, Milka Freiburger 30, R. Lorber 30, Rosinger 50, supruzi Emil Müller 30, Mila Fuhrmann 15, A. Freiburger 30, Izrael i Lenka Mevorach 20, Ferdinand Schwabennitz 10, Čiča Gross 20, Laura König 20, Mirjam Weiller 50, N. N. 60, Švarcenberg i Stern 20, N. N. 10, N. N. 15, B. 10, K. 10, W. 10, N. N. 10, Šarlote Grossmann 10, N. N. 5, N. N. 10, A. A. 10, Hinko Hirschl 20, N. N. 20, N. D. 10, E. Mandolfo 10, Sonja Hajon 10, Kauder 20, N. N. 10, Weil 20, Stern 10, Fuhrmann 10, Schwarz 10, N. N. 10, Mayerhofer 10, H. Rosenberg 10, Bresslauer 20, N. N. 25, Wollner d. d. 10, Lederer 20, Blau 20, Vera i Nada Kanitz 30, Elsa Schwarz 10, dr. Alfred Singer i supruga 50, Oskar Winkler 50, V. Neubrunn i supruga 25, Leo Zitterer i supruga 50, Mavro Preiss i supruga 25, Žiga Schulhof 50, Ferdo Mayer 200, dr. Hugo Kon i supruga 100, supruzi dr. Beno Stein 50 5345.—

OPĆI DAROVI.

Ogulin: Za prodane kalendare 50.—

Stari Bečej: Sabrano na vjenčanju Juca Krausz—Andor Vamos 240, Lövy Lemun 20,

Weiss Triest 18, Bela Feher za izgubljenu škrabicu 30, sabrano po »Ivriji« na Barmicva Julije Hubert 80 388.—

Zavidović: Za prodane kalendare 50.—

Zenica: Za prodane kalendare 70.—

Zagreb: N. N. 20, Robert Veith umjesto čestitke vjenčanju Trammer—Dr. Isak Heršković 50 75.—

Križevci: Za prodane kalendare 55.—

Glina: Za prodane kalendare 25.—

Karlovac: 55.—

Ludbreg: Za prodane kalendare 25.—

Bjelaj: Za prodane kalendare 205.—

Sarajevo: Jevr. omč. udr. »Cijon« Brčko (u znak saučesča porodici Papo 100.—

Vinkovci: Za prodane kalendare 100, Vilko Ornstein za marke 40 140.—

Travnik: Jakob H. Pinto 30, Juda Konfort 50, Benjamin Pinto 20, Arnold Seifmann 10, Zadik Konforti 20, dr. Leon Schöpfung 50, Marija Schöpfung 50 230.—

1468.—

ŠKRABICE.

Slatina: 160.—

Donji Miholjac: Roza Silberberg 30.—

Križevci: Bne Jisrael 160.25, Zora Hirschberger 158, dr. Weiss 51.50, Vilko Schwartz 50, Zlata Hoffmann 39, Jakob Hirschl 25, Žiga Klarić 22, Samojlo Grossmann 15, Ivka Breyer 10, Josip Goldberger 10, Aleks. Goldschmiedt 7.50, Ferd. Goldschmiedt 5, Robert Pscherhof 4.25 557.50

Zagreb: Adolf Engl 73.25, Schlesinger 26.25, 99.50

Čakovac: 250.—

Zagreb: Ahdut Hacofim na svom prvom kempu 227.50

Sarajevo: Simha Juda Montilja, Kisejlik 59.50

Sisak: Bernat Klein 25.25, Jakob Heumer 17.25, dr. Leon Ferić 1.75, Lichtenberg i Trautmann 1.50, Ljerka Gross i, Aleks. Rosenfeld —.25 47.—

Zagreb: Ljerka Hirschl 15.50, Mavro Böhler 66, Nada Ascher 75.25, N. N. 20, Branka Kastl 37.25, Olga König 13.50, Laura König 60, Rothmüller 20, Laura König 100, Vera Krauss 66.75, Löwenstein 106 580.25

2002.25

ZLATNA KNJIGA.

Rogatica: Prigodom vjenčanja Dona Levi—Isak S. Bararon 420.—

Sarajevo: Na račun upisa ing. Goldsteina, Fike Papo, Abram Cappon daruju: Bukica i Solči Perera 20, Abram Maestro 20, Ing. Hahamović 50, Nisim A. Cappon 200, Avram A. Cappon 50, N. N. 32, Sultana Atijas 40, sakupljeno na z'ari, Stolac, 40, Lenka Stern 20, Vi'ima i dr. Žiga Bauer 50, Sumbul Montilja 25, Jakob H. Montilja Sinovi 20, Sal. Gaon 50, Juda Montilja 50, Ing. O. Grof 20, Silvio Finci 40, dr. Žiga Bauer 150 877.—

Vinkovci: Žid. bog. općina kao prvi obrok od darovanih 20 funti prig. otvorenja universe 1000.—

2297.—

JAAR JUGOSLAVIJA.

Zenica: Leo Bartfeld na ime pok. oca Baruha Bartfelda prig. obilježnice smrti 60.—
Stari Bečej: »Ivrija« na ime svoga najmladjeg člana Julije Hubert prig. Barmicva 2 m. 180.—
Travnik: Na ime pok. majke daruje Haim Papo 50.—

290.—

MASLINE.

Sarajevo: U vrt blagopok. rabina Haham Moše Maestro a na ime njegove pok. supruge Leje Maestro daruju: Avram M. Maestro 60, Estera A. Maestro 60, Jakov A. Maestro 60, dr. Žiga Bauer 60, Simon A. Papo na ime pok. Louisa Schlossbergera 180, Henrietta Thau, Tuzla, na ime pok. sina Johana 240 660.—

DAROVİ ZEMLJE.

Novisad: Reni Ižo 100, Marer Simon 30, prigodom Britmila u kući Mikša Grün daruju: Maks Grün i supruga 200, David Pesing i supruga 100, Csernjei Jenő i supruga 200, Csernjei Matija i supruga 200, Bernat Pesing i supruga 100, Csernjei Mor. 25, Max Bader 100, Grünberger Adolf 50, Jack Pesing 25, Sigm. Reich 100, Marko Hirth 50 1280.—

Čakovac: Sabrano na veselici Ž. O. D. dne 5. rujna 452.—

Vinkovci: Umjesto liječničkog honorara dru. Starku, Vilim Grün, Vrbanja 50.—

Travnik: Prig. rođenja unuka daruje dr. Schönfeld 100, prig. vjenčanja Menahema Salom u kući Bohora Saloma sabrano 310 410.—

Stari Bečej: Prihod Hanuka proslave 824.—

3016.—

TORA DAROVI.

Stari Bečej: Ignac Feldmann 50, Stevan Herzog 10, Gregor Horvath 10, Izidor Hubert 50, Julije Hubert 50, dr. Oskar Krausz 10, dr. Aleksander Nagy 30, Janci Nadj 30, Stevan Nadj 10, Lavoslav Schönaug 10, Rudolf Spitzer 20, Nandor Steiner 10, Bela Stern 5 295.—

Varaždin: 453.—

Bitolj: Isak Jakov Jušah 10, Abram Moše Aruti 18, Isak B. Masot 30, Masot i Jušah 20, Meir Š.

Hason 10, Hajim M. Kalderon 20, Jakob Alva 10, Šmuel Alva 10, Isak Same 200 328.—
Sisak: Max Deutsch 100, Josip Gross 50, Milan Mayer 50 200.—

1276.—

JACOBI AKCIJA.

Vukovar: Prigodom vjenčanja Gize Herzog-Sigmund Freund sabrao dr. Julije Diamant, a daruju: Leopold Herzog 100, Adolf Herzog 500, Ernest Kadelburg 20 620.—

DAROVNA KNJIGA.

Bitolj: Na vjenčanju Šmuel A. Levi umjesto cvijeća daruju: Abram Peso 20, Mojis Kamhi 50, Abram Azriel 20, Henri Nachmias 50, Benko Kolonomas 20, Mojis A. Levi 20, Israel Aseo 100, Leon Kamhi 30, Abram Asael 50, Šlomo Pardo 20, Žosef Kamhi 20, Šmuel Pardo 20, Nisim Varsano 30, Samuel Levi 200, na hanukat Habajit Akiva Eskajo daruju: Akiva Eskajo 100, Josef Rušo 10, Isak Levi 20, Bohor Išah 20, Ratael Išrah 10, na Berit mila kod bari haberita Fajim Kalderon 300, na vjenčanju hav. Šlomo Kalderon ubrano 350 1450.—

Vinkovci: Na Bar micva slavi Zdenka Brichta daruju: po 100; Ziga Brichta, Lav. Fleisch, Frank iz Newyorka; 50 dr. Stark; po 20 Liebmann; 15 Zdenko Brichta, 10 Slavko Brichta, Žiga Kaufmann, Josip Deitelbaum 415.—

1865.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 14.536.75
 Iz Bosne 4181.50
 Iz Vojvodine 2183.—
 Iz Srbije 1983.—

22.884.25

Od 1. oktobra 1924. do 17. septembra 1925. unišlo svega Dinara 614.082.10.

HERZL AKCIJA.

Novisad: 8700.—
Varaždin: Arnold Mitzki 50, Mato Strauss 25, Josip Rosenfeld 125, Rudolf Blühweiss 100 300.—
Vinkovci: Julije Wiener 200, po 100 dr. Armin Lederer, Fela Baum, Josip Zilzer, po 50; Vilko

Ornstein, Mavro Epstein, dr. Deutsch, Rudolf Gross, Mavro Schlesinger, Erich Mozes, po 25; Gartenberg, Löbl, Brichta, Weiss, Miskolzy, Kastner, Beck, Sonnenfeld, Deitelbaum, Grünberger, Muller, Grün, Marberger, razni 125 1250.—
Travnik: Za prodane 22 diplome 550.—
Zagreb: Ahdut Hacořim sabrali od: Mirjam Weiler 25, Jellinek Kamilo 99.50, Herman Weiss 30, Steiner Hinko 25, Steiner Roza 30, Ascher 25, Ascher 75, N. N. 25, Ascher Ignatz 50, dr. Oskar Stern 25, Drago Ascher 25, Makso Krautblatt 25, Čanga 50, dr. Fuhrmann 30, Bošković 60, Slavić 80 705.—

11.505.—

Specifikacija iznosa iskazanih u »Židovu« br. 38.

Čakovac: Weiss Grete, Heilig J., Graner H., Rosenberg M., Meider E., Deutsch J., Kelemen B., Schwartz M., Bartos B., Steiner E., Pathai E., Halasz H., Sohar B., Reiter Lj., Kraus L., Pscherhof M., Guttmann L., dr. Grünwald, Ziegler N., Fischer D., Hirschsohn E., Vajda A., Heinrich A., Rosenberg M., Bolgar B., Meidler A., Jungwirth Ada, Jungwirth Oto i Vjma, Matilda i Julio, Lea i Rut, Heumer Jelka, Licht Lea, Žid. oml. društvo.

GIZELA STEIN
SIGMUND REICH
zaručeni

Zagreb Temišvar
U mjesecu septembru 1925.

כשר

Restauracija „KARMEL“

u prostorijama prijašnje restauracije Andžela, Petrinjska ulica 26.

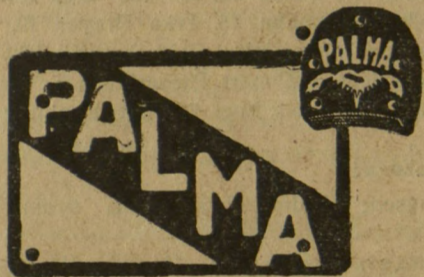
Solidna i dobra podvorba, vazda svježja i dobra kuhinja.

Abonenti dobivaju popust.

Za obilnu posjetu moli:

Restauracija „KARMEL“

Nosite radi njihovih mnogih prednosti



Kaučuk pete i potplate.

Novo!

Epohalna novost!

Palästinas Wiedergeburt

prekrasna reprodukcija u bojama, veličina slike sa okvirom 64 x 40 cm. Original ocijenjen vanrednim priznanjem kod cijonističkog kongresa Wien 1925. Razašilje u pozlaćenom ili mahagoni okviru pouzecom uz cijenu od Din. 200.—, sanduk i poštarina Din. 40.—

GLOBUS, zavod za raspacavanje knjiga.
ZAGREB, Samostanska ul. 2A.

Stalno skladište leksikona Meyer, Brockhaus i drugih djela uz mjesečnu odplatu. Zahtjevajte katalog.

Tvornica umjetničkog pokućstva

BOTHE i EHRMAN D. D. ZAGREB

Tvornica:

Zagreb, Savska cesta broj 25.
Telefon broj 14 i 19—99.

Prodavaona:

Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul.
Telefon broj 17—76.

Podružnica:

Beograd, Kralja Petra ulica 20.

Komisijona skladišta:

Braća Stožir k. d., Bjelovar,
Ivanoslav Dukelić, Gospić,

Depolo i Stipčić, Sušak,
Janković i Grujić, Niš,

Izazar Atanasijević i Kompanija Skoplje,
Josip Pijavić, Split.

— Proizvadžja: pokućstvo svih vrsti i slogova, komp'etni uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restauracije. —

SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama žele

SRETNU NOVU GODINU!

D. Hirschl i drug
Sajmište 51.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

Milan Freiberger,
elktrotehničar
Bakačeva ulica 5.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama žele

SRETNU NOVU GODINU!

Schotten i drug
Vrhovčeva 11.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama žele

SRETNU NOVU GODINU!

Schrenger i drug
Draškovičeva 35.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

Julio Singer
Ilica 52.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama žele

SRETNU NOVU GODINU!

Braća Baum,
trgovina kožom na veliko
Jurišićeva 28.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

A. Romano
Boškovičeva 15.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama žele

SRETNU NOVU GODINU!

Ferdo Schwarz i drug,
trgovina kratke i pletene robe
Ilica 45, podr. Jurišićeva 12.

Svim prijateljima radiotelefonijski želi

SRETNU NOVU GODINU!

Radiotehnika
Tel. 4-79 Zagreb, Trenkova 6

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

C. D. Gaon
Jurišićeva ulica 3.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

Hinko Graf
Berislavičeva ulica 4.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

Dragutin Hirschl,
optički atelier
Bregovita ulica 1.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama žele

SRETNU NOVU GODINU!

Herlanger i Weiss, »Oprema«
Jurišićeva 28.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

Adolf Stern,
trgovina manufakturene, kratke, pletene i pamučne robe
Zagreb, Draškovičeva 36.

Svim svojim saradnicima, pretplatnicima i prijateljima srdačno čestita

Novu godinu 5686

i želi im

Lešana tova fikatevu

Uredništvo i uprava

„Židov“.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

Adolf Licht,
agenturni posao
Bregovita 5.

Svim svojim rođacima, znancima i prijateljima želi

SRETNU NOVU GODINU!

Obitelj Eugen Berl.

Svim svojim prijateljima, znancima i rođacima žele

SRETNU NOVU GODINU!

Neubrunn i supruga.

Svim svojim rođacima, znancima i prijateljima žele

SRETNU NOVU GODINU!

Rosa i Mihajlo Levi
Sarajevo.

Svim svojim rođacima, znancima i prijateljima želi

SRETNU NOVU GODINU!

Ljudevit Lion
Jurišićeva 1.

KETIVA VEHATIMA TOVA BESEFER HAHAJIM UFARNASA

želi svim rođacima, znancima i mušterijama

Žiga Schulhof
Jelačićev trg.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

»Nobil'or«
drogerija i parfumerija
Ilica 36.

Svim svojim rođacima, znancima i prijateljima želi

SRETNU NOVU GODINU!

J. Münzer.

SRETNU NOVU GODINU!

želi svojim židovskim gostima

Kavana »Zagreb«.

SRETNU NOVU GODINU!

želi svojim židovskim gostima

Kavana »Corso«.

SRETNU NOVU GODINU!

želi svojim židovskim gostima

Buffet »Gaj«.
Nikoličeva ul. 5.

SRETNU NOVU GODINU!

želi svojim židovskim gostima

Velika kavana,
Zagreb, Jelačićev trg.

Svim svojim rođacima, znancima i prijateljima želi

SRETNU NOVU GODINU!

Šime Spitzer.

Svim znancima, prijateljima, te mušterijama želi

SRETNU NOVU GODINU!

Schreiber i Mayer,
veletrgovina kožom
Jurišićeva ulica.

P A M U Ksve vrsti i
u svim brojevima**Žuti — bijeli — farbani****A. ROMANO****ZAGREB,**

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjavci: DIANA Telefon broj 23-66

M O L I N O

žutica platno

šifoni**vata** (za poplune)

Rašela Poljokan

Robert Jellinek

Banjaluka

San Francisko,
Kalifornija

zaručeni u mjesecu septembru

Židovi Jugoslavije!**Darujte obilne priloge
za osnutak jugoslaven-
ske halučke farme u
Erec Israelu!**

STAKLANA

BRAČA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog
pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Ovih dana izlazi iz štampe

Pierre Benoit:

JAKOBOV ZDENACOva knjiga pobudila je veliku pažnju ne samo židovske nego i sve-
ukupne nežidovske čitalačke publike.Tema romana ovoga priznatog i uvaženog francuskog romanopisca, koji
se znao uživiti u milieu i psihu židovskoga modernog osjećanja —, jest:
Ljubavi »Novog židovskog čovjeka« — haluca prema haluci, a odigrava se u
prekrasnim predjelima Palestine.Nema kulturnog čovjeka, koji u ovoj lijepoj knjizi ne bi našao vanredno
interesantnih i novih pobuda.Cijena ovom elegantnom i ukusno opremljenom izdanju je Din 40.—, a
pouzećem Din 46.—, naručuje se kod:**Nakladnog zavoda „NEVA“, Zagreb**

Draškovićeve ulica 54.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.

Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva,
Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, ve-
liki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže,
najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati
kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, vele-
posjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog
glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno proto-
koliranu tvrtku „MACHER“

נבירה ידומה

Kompozicije Josipa Weissmanna

dipl. učitelja glazbe i kantora Zagrebačke Izr. bogoštovne općine.

Pjesme jevrejskog bogoslužja za subotu i sve blagdane.

Sadržaje 40 kompozicija, udešenih za kantora i kor, uz pratnju orgulja.

Djelo imade naskroz biljeg proćučene melodike, i po sudu mjerodavnih stručnjaka sintetizira
stari i moderni Hazanut oslanjajući se na tradicionalne napjeve.Unatoč velikog uspjeha prvog djela istog autora „Zemirot šel šabat“ — nije ovo djelo radi
ratnih i poratnih prilika moglo biti ranije predano javnosti.Djelo nalazi se u štampi i izlazi u nakladi autorovoj. Cijena djela u otmenoj opremi na 54
stranica, t. zv. „Platten-Stich“ za Bogoštovne općine Din 500.—, za Kantore Din. 300.—; u pretplati
Din. 200.— Narudžbe i novce šalje se na: Josip Weissmann, Zagreb, Mesnička ul. 11.**Nekoje recenzije:**

Nadkantor J. Bauer, Wien, piše:

»— — — Vaše su recitacije veoma lijepe, i sa njima će kantor
sigurno naći priznanja. I pratnja orgulja je vršna. Upravo nam fale
takove recitacije, i treba da ih predate javnosti.Ja ću Vaše kompozicije izvoditi po učenicima moje kantorske
škole — — —«.

Ces. savjetnik, nadkantor J. Singer, Wien, piše:

»Vaše kompozicije pokazuju vrlo istaknutu kompozitorsku
snažu. Uvjeren sam, da ćete za staro-židovsku sinagogalnu muziku
još mnogo učiniti — — —«.

Nadkantor prof. Kirschner, München, piše:

»Temeljito sam pregledao Vaše radove, i iskreno me zadi-
vljuju. Dano Vam je, da Vašim muzičkim tvorevinama iz dubine srca
nadžete izravno put srcu slušaoca. To vrijedi poimence za kompo-
zicije, u kojima donosite duboki i dirljivi hazonus — — —«.

Prof. Franjo Dugan, ravnatelj i. s. kr. muzičke akademije Zagreb, piše:

»Na Vašu želju, pregledao sam Vaše kompozicije, te mogu
reći, da je glavna prednost tih kompozicija pregledna i korektna
harmonizacija, te neprisiljena melodijska invencija. Napose valja
istaknuti, da se neke od tih melodija odlikuju originalitetom radi ori-
jentalnoga kolorita, koji odaje vlastitosti stare hebrejske muzike . . .«.